

UNIVERZITA KARLOVA

**Filozofická fakulta
Ústav románských studií**

Šimon Kopecký

Analýza okcitánského jazyka v jeho regionální podobě Nissart

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí práce: Mgr. Radka Mudrochová, Ph.D.

Jméno a příjmení autora: Šimon Kopecký

Název bakalářské práce: Analýza okcitánského jazyka v jeho regionální podobě Nissart

Název v angličtině : Analysis of the Occitan language in its regional form Nissart

Studijní obor (směr): Francouzská filologie

Vedoucí diplomové (bakalářské) práce: Vedoucí práce: Mgr. Radka Mudrochová, Ph.D

Rok obhajoby: 2022

Anotace v češtině

Cílem práce je analyzovat dialekt okcitánského jazyka v jeho regionální podobě Nissart. Zde se zaměříme na problematiku vztahu okcitánského dialektu ke společnosti a také historickému vývoji. V první části teoretické práce bude obecně definován okcitánský dialekt. V druhé části se budeme věnovat sociolingvistické analýze. Cílem je zaznamenat sociokulturní vztah k okcitánskému jazyku. Samotný výzkum bude u účastníků proložen dotazníky a rozhovory, které budou sloužit jako doplňující srovnávací materiál k analýze okcitánského dialektu.

Anotace v angličtině

The aim of this work is to analyse the dialect of the Occitan language in its regional form Niçart. Here we will focus on the issue of the relationship of the Occitan dialect to society and also on historical development. The first part of the theoretical work will generally define the Occitan dialect Niçart. In the second part we will focus on sociolinguistic analysis. The aim is to record the socio-cultural relationship to the Occitan language. The research itself will be interspersed with questionnaires and interviews, which will serve as additional comparative material for the analysis of the Occitan dialect.

Klíčová slova v češtině:

Dialekt Niçart, Vývoj jazyka, typologie, variace, bilingvismus, asociace.

Klíčová slova v angličtině:

Dialect Niçart, Development of the language, typology, variations, bilingualism, associations,

Prohlašuji tímto, že jsem zadanou bakalářskou práci vypracoval samostatně pod vedením Mgr. Radky Mudrochové, Ph.D. a uvedl v seznamu literatury veškerou použitou literaturu a další zdroje

V Praze dne _____

Obsah

Úvod	7
TEORETICKÁ ČÁST	8
1. Definice okcitánského jazyka	8
2. Typologické zařazení v rámci západoevropských jazyků	12
3. Grafická norma.....	21
4. Varianty jazykového kontaktu	23
5. Kulturní dědictví.....	30
Závěr kapitoly.....	32
PRAKTICKÁ ČÁST	32
6. Regionální politika.....	33
7. Školství.....	35
8. Spolky a asociace	48
9. Rozhovory	54
10. Sociolingvistický průzkum	57
Resumé.....	60
Závěr.....	61
BIBLIOGRAFIE	61
POUŽITÉ OBRÁZKY.....	65
SOCIOLINGVISTICKÁ ANALÝZA	66

Úvod

Jakým dialektem se mluví v **jihovýchodní Francii**? Do kterých **jazykových rodin** tento dialekt zařadit? Jaké jsou **variace okcitánského jazyka** v departementu Alpes-Maritimes? Jaká je **jazyková politika** pro ochranu regionálních jazyků? Jak funguje **základní bilingvní škola** v Nice? A jaké jsou asociace pro ochranu regionálního jazyka? Tyto otázky si budeme klást v následujících řádcích. Cílem je pomocí analýzy poukázat na lingvistickou a sociolingvistickou problematiku statusu regionálního jazyka, konkrétně dialektu zvaného Niçart.¹

Dialekt Niçart, podnářečí provensálštiny, okcitánského dialektu, má velmi živou a stále i kontroverzní minulost. Jeho identita byla totiž mnohokrát změněna a dostala se pod vlivy rozlišných románských jazyků (okcitanština, italština, francouzština). Poprvé se dialekt Niçart objevil na počátku vrcholného středověku v díle provensálského trubadúra Raymonda Ferauda. Netrvá ale dlouho a roku 1388 se Nice dostává kvůli občanské válce pod vládu Savojska. Geopoliticky i kulturně se tak ale dostává pod vliv italského jazyka. Tento stav setrvává, až na výjimku okupace Nice během francouzské revoluce, až do roku 1860, kdy je Savojsko anektováno Francií. Nice se opět vrací pod vliv francouzského jazyka a kultury. Mnoho sporů tak bylo později v 19. století vedeno mezi okcitánskými filology, neboť někdo přisuzoval jeho identitu italskému jazyku, a někdo poukazoval na provensálské znaky, které značí příslušnost k jazyku okcitánskému. Není se této rozepři co divit, neboť Nice ztratilo kontakt s Francií na více než 472 let.²

Pohnutá historie, boj o post národního jazyka mezi okcitanštinou a francouzštinou. adstrát italského jazyka, anexe, a nakonec tvrdé školní reformy prosazující jednotný francouzská jazyk pro všechny vzdělávací instituce, které, jak si v naší práci ukážeme, pokračují sice i dodnes, ale již opačně, ve prospěch regionálních jazyků. Taková je historie dialektu Niçart. Právě díky specifické geografické poloze Nice a její proměnlivé minulosti jsme přistoupili k tomu, abychom do naší práce zakomponovali všechny jazykové vlivy, které se svou blízkostí podíleli, či stále podílejí na dialektu Niçart.

¹ Pro srovnalost uvádíme ve všech následujících textech název dialektu jako Niçart (psáno také jako Nissart. Dvojitě *S* pochází, dle názorů odborníků na okcitánský jazyk dotázaných během našeho výzkumu, z vlivu italské gramatiky). V transkripčním přepisu, spolu s vyznačením slabičného dělení jako: [ni'sart(e)]. Oba tyto grafické zápisy, Niçart/ Nissart zastupují grafickou normu tzv. Orthographe mistralienne a jsou evolučně nejvíce vyvinuté.

² ROCCA, roger, a Hervé BARELLI, *Histoire de l'identité niçoise*, Serre editeur – Nice, 1995. s. 29, 35, 102 a 122

Z tohoto důvodu přistupujeme ke komparativní metodě. Tou se pokusíme poukázat na jazykové vztahy:

- a) *Vnitrostátní*. Vztah jazyka francouzského a okcitánského (který nemá status oficiálního jazyka, ale nachází se na území francouzského státu) vůči dialektu Niçart.
- b) *Přeshraniční*. Jedná se o jazyk italský.
- c) *Variace dialektů* jazyka okcitánského a italského.

Budeme komparativní metodou srovnávat tyto jazyky k poukázání na důležité faktory ve struktuře dialektu Niçart.

Táto práce se primárně zaměřuje na lingvistický výzkum. Proto budeme v následujících kapitolách hledat převážně definice v obecném rámci pro výzkum přirozeného jazyka. Zajímá nás jazyk jako takový (obecná lingvistika). Poté si představíme gramatický systém. V praktické části si ukážeme vzdělávací instituci, konkrétně základní školu, která tento jazyk používá ke vzdělání současné mladé generace.

TEORETICKÁ ČÁST

1. Definice okcitánského jazyka

1.1. výběr autorů

Ke studii okcitánského jazyka bude použito naučné publikace od autorů jménem **Alain Nouvel**, dále **Jules Ronjat** a **Pierre Bec**. Nejnovější gramatiku pro Niçart budeme čerpat od autora jménem **Gili Van Heems** a **Mateu Blas**, která je dostupná také v internetové podobě.³ Dále k historii vývoje dialektu Niçart starší autor **Antoine Sardou**, a současní autoři **Roger Rocca** a **Hervé Barelli**.

Pro lingvistický rozbor se obracíme na autory jménem **Ferdinand de Saussure**, **Jacques Moeschler** a **Antoine Auchlin**, **Marie Dohalská**, **Samuel Bidaud**, dále pro typologii jazyka **Ludmila Lacková** a **Samuel Bidaud** a pro sociolingvistickou analýzu **William Labov**.

1.2. Okcitánský jazyk v zárodku

³ cc297b_d2f005f25a544b8bbfe239a6e185bef7.pdf (qvlidissata.com)

Jak se galorománský jazyk odlišil na severu a jihu na území dnešní Francie a dal vzniknout dvěma jazykům? Auguste Brun konstatuje, že jazyk *oc* byl již od pravěku determinován geografickou strukturou jihu, která zvýhodnila fixaci a stabilitu národů.⁴ Geografická struktura představuje hornatý rámec jižní Francie. Ten nepochybně hrál roli v tom smyslu, že podporoval, lépe než na severu, stálost pravěkých a protohistorických ras, které i přes zahraniční infiltrace nadále tvořily základní prvek populace. Auguste Brun dále poukazuje na to, že „obyvatelé Jihu mají starší vazby – tisícileté – s půdou než obyvatelé Severu. Mapa jižního osídlení je stabilizovaná z doby bronzové...není to stejné jako na Severu, kde neolitická mapa prošla změnami v důsledku Galů. Etnické obnovy jsou fenomény severu, více než jihu. A následně duch inovace. Zarytý, vrozený konzervatismus Jihu měl na druhé straně svůj jazykový výraz: Románština Itálie a románština Okcitánská zůstaly blíže latině než románština keltská a Belgická.“⁵

Okcitánština tedy díky své hornaté oblasti (území od Pyrenejí, francouzského středohoří, až po Alpy) inklinovala ke větší konzervaci jazyka. Naproti tomu severské národy (francouzská nížina) inklinovaly k větším jazykovým inovacím.⁶

Takové jsou jazykové rozdíly mezi severem a jihem Francie od pravěku. Jaké jsou ale nejstarší jazykovědné studie okcitánského jazyka, které tuto skutečnost rozdílu románských jazyků severu a jihu Francie dosvědčují? V díle Danta Alighieriho *De vulgari eloquentia* je psáno, že středověký okcitánský jazyk stál francouzskému jazyku ve 14. století v opozici, neboť se lexikálně odlišoval v krajích severních a jižních. Jednalo se o geografický prostor na území současné Francie. Tyto románské jazyky byly rozděleny, dle slov (ukazovacích zájmen) pocházejících z vulgární latiny *hoc a hoc ille*,⁷ na jazyk *oïl* a jazyk *oc*. Toto rozdělení mělo prostý společný význam – na severu dnešní Francie se „ano“ vyslovilo *oïl* a na jihu zase *oc*.⁸

Je také zajímavé podotknout, že Dante také pro jazyk *oïl* a *oc* rozpoznal společné etymologické prvky. Správně rozvažoval o existenci společného „prajazyka“, který sám přisuzoval společnému jazyku před tzv. biblickým prvotním zmatkem. Dnes již víme, že se jednalo o dva románské jazyky, kterým předcházela jazyk indoevropský (tomuto tématu se budeme věnovat v podkapitole 2.1. Genealogická klasifikace).⁹

⁴ BEC, Pierre *La langue occitane*, Presses universitaires de France, 1963. ISBN 9782130396390 s. 17

⁵ Idem.

⁶ BEC, Pierre *La langue occitane*, Presses universitaires de France, 1963. ISBN 9782130396390 s. 17

⁷ Okcitánský jazyk [online]. [cit. 2022-26-07]. Dostupné z: Okcitánština – Wikipedie (wikipedia.org)

⁸ BEC, Pierre *La langue occitane*, Presses universitaires de France, 1963. ISBN 9782130396390 s. 10

⁹ Dante ve svém díle píše: „Nyní se musím zavázat, že budu riskovat jakoukoli inteligenci, kterou mám, protože mám v úmyslu prozkoumat záležitosti, v nichž mě nemůže podpořit žádná autorita – to znamená proces změny, při kterém se jeden a tentýž

V následující podkapitole si ukážeme koncept jazyka jako reprezentanta národní identity.

1.3. Národní jazyk a jeho vztah k dialektu

Národní jazyk je přirozený jazykový útvar, který se užívá k běžnému dorozumívání i k uměleckému vyjadřování. Pojem národní jazyk není celistvý. Skládá se částečně ze spisovného jazyka – kodifikovaný a reprezentativní útvar národního jazyka – částečně z nespisovných útvarů jako jsou i nářečí.¹⁰

I dialekt může reprezentovat národní identitu. Můžeme přistoupit na hypotézu, že každý dnešní národní jazyk (francouzský jazyk, např.) byl v zárodku pouhým lokálním dialektem. Tak mohl být i stejným způsobem utvořen dialekt z Ile-de-France, či tzv. *francien*. Ten pod svou svébytnou formou, s kterou se hovořilo v Paříži, nahradil ostatní dialekty v „literárním plánu“ a poté byl povýšen, z politických důvodů, na jazyk národní.

Jak může ale dojít ke vzniku takového nářečí? Kunderátová Karolína ve své diplomové práci o lingvistické politice Francie hovoří o tzv. přechodu od národního jazyka k dialektu. Vysvětluje, že pokud je v používání jazyka určitá přítomnost **lingvistických překážek**, které brání vzájemnému porozumění, národní jazyk pak vytváří dialekty.¹¹

Pierre Bec ve své gramatice okcitánského jazyka konstatuje, že stejným **procesem rozpadu** podobným tomu, který rozdělil latinu v Galii na dvě části, byly dva idiomy, francouzština

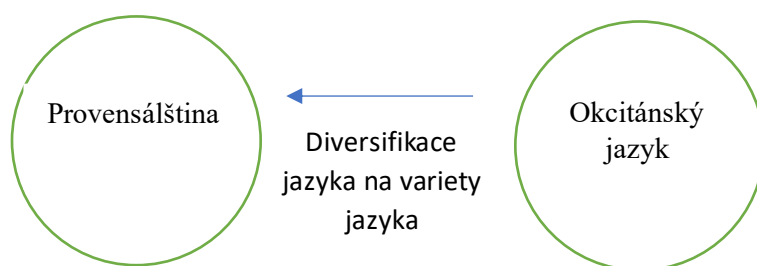
jazyk stal mnoha. A protože je rychlejší a bezpečnější cestovat po známějších trasách, vydám se pouze po našem vlastním jazyce, ostatní ponechám stranou; neboť to, co lze v jednom případě považovat za důvod, lze považovat za příčinu v jiných. Jazyk, kterým se budu zabývat, má tedy tři části, jak jsem řekl výše: někdo říká oc, někdo si a jiný zase oíl. A skutečnost – která musí být především dokázána – že tento jazyk byl kdysi jednotný, v době prvotního zmatku, je jasná, protože tři části se shodují na tolika slovech, jak ukazují mistři výmluvnosti a učenosti.“

¹⁰ DOHALSKÁ, Marie a Oľga SCHULZOVÁ. Fonetika francouzštiny. Čtvrté vydání. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015. ISBN 978-80-246-3149-3. s 17

¹¹ Politique linguistique de la France envers les langues régionales [online]. [cit. 2022-05-07]. Dostupné z: Politique linguistique de la France envers les langues régionales entre les XVIIIe et XXIe siècles | Digitální repozitář UK (cuni.cz)

a okcitanština, které v sobě již nesly zárodky své vlastní fragmentace, rozděleny na sekundární entity: dialekty.¹²

Vyomezit hranice dialektu je ale velmi obtížné. Přechody jsou evolučně velmi pomalé a jedná se spíše o metamorfózu nežli mutaci jazyka. Proto jen zřídka lze přesně určit lingvisticko-geografické hranice.¹³

Na základě vnitřní diference byl text trubadúra Raymonda Ferauda na počátku 14. století označen za první literární památku Niçart. Pro subdialekt Niçart je zde důležitým faktorem **lexikální odlišnost**. Jedná se ale pouze o domněnku, která se liší dle názoru lingvistů, neboť určit středověkou okcitanštinu je velmi obtížné.¹⁴

1.5. Význam slova dialekt

Definujeme si slovo nářečí, či přesněji slovo *dialekt* pomocí slovníku. Použijeme český výkladový slovník ústavu pro česky jazyk a následně vyhledáme slovo *dialekt* ve francouzských výkladových slovnících.

Akademický slovník ústavu pro český jazyk jako definici slova dialekt uvádí:

A) *Nespisovný jazykový útvar, kterým se mluví na určité části území národního jazyka.*

*Synonymum: nářečí.*¹⁵

B) *dialekt [dy-], -u m. (6. j. -u, -ě) (z lat. driv. řec.) nářečí: d. lašský, chodský; provensálský d.; mluvit d-em; dialektický I [-ty-], dialektový příd. nářeční: d-é tvary; d-é zvláštnosti ve vyjadřování; d-é změny hlásek; d-á poezie; → přísl. dialekticky, dialektově: mluva d. zbarvená.*¹⁶

¹² BEC, Pierre *La langue occitane*, Presses universitaires de France, 1963. ISBN 9782130396390

¹³ BEC, Pierre *La langue occitane*, Presses universitaires de France, 1963. ISBN 9782130396390 s. 35

¹⁴ ROCCA, roger, a Hervé BARELLI, *Histoire de l'identité niçoise*, Serre éditeur – Nice, 1995. s. 29.

¹⁵ Akademický slovník současné češtiny - A. [online]. [cit. 2022-22-07]. Dostupné z: Heslo | Akademický slovník současné češtiny (slovníkcestiny.cz)

¹⁶ Slovník spisovného jazyka českého, akademický slovník – B. [online]. [cit. 2022-22-07]. Dostupné z: Slovník spisovného jazyka českého (cas.cz)

Ve francouzském výkladovém slovníku *Le Petit Robert* stojí:

- *Forme régionale, nettement distincte, d'une langue. Dialecte rural. → patois. Le wallon, dialecte français de Belgique. Les dialectes d'oc.*¹⁷

Jaký je tedy závěr našeho obsáhlého popisu? Dialekt je regionální forma národního jazyka. Řadí se mezi nespisovné jazyky, neboť má vlastní lexikální, gramatický a částečně i foneticko-fonologický systém blízký spisovnému jazyku, nikoliv ale totožný. Ve většině případů mají nářečí inventář hlásek totožný s inventářem spisovného jazyka, ale zvuková podoba se odchyľuje od normy (této části se budeme dále věnovat v podkapitole 2.2.3 Fonetická typologie).¹⁸

Existuje také názor, že se v současnosti jednotlivá nářečí ztrácejí nebo navzájem splývají. To je zapříčiněno migrací obyvatel, ale také vlivem sdělovacích prostředků. Tento názor sdílel také ředitel federace asociací hrabství Nice, s kterým jsme během našeho výzkumu učinili rozhovor na téma vývoje dialektu Niçart a jeho současné postavení ve společnosti. Tento rozhovor bude uveden v poslední kapitole praktické části.¹⁹

V této kapitole jsme si shrnuli základní názvosloví jazyka jako národní jazyk, spisovný jazyk a dialekt, který se řadí mezi nespisovné jazyky. S touto základní terminologií můžeme přejít k typologickému zařazení konkrétního dialektu, dialektu Niçart.

2. Typologické zařazení v rámci západoevropských jazyků

V následujících řádcích se budeme krátce věnovat genealogickému původu dialektu Niçart v rámci skupiny západních evropských jazyků. Dále si ukážeme typologickou analýzu pomocí srovnávacích metod, gramatické kategorizace (definujeme si základní rysy oproti jazyku francouzskému, a sekundárně v rámci jazykové geografické i historické blízkosti jazyku italskému) a nakonec této kapitoly varianty jazykového kontaktu pro tento dialekt.

2.1. Genealogická klasifikace

¹⁷ Slovník francouzského jazyka [online]. [cit. 2022-22-07]. Dostupné z: dialecte - Définitions, synonymes, conjugaison, exemples | Dico en ligne Le Robert

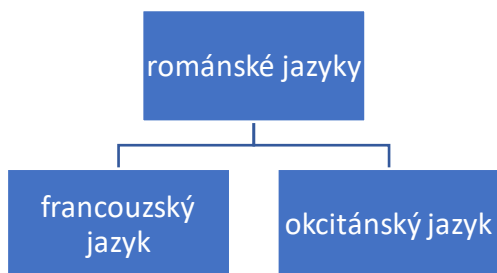
¹⁸ DOHALSKÁ, Marie a Oľga SCHULZOVÁ. Fonetika francouzštiny. Čtvrté vydání. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015. ISBN 978-80-246-3149-3. s. 20

¹⁹ Idem. s. 21

V historické klasifikaci řadíme Niçart do jazykové rodiny indoevropských jazyků. Její menší jednotka, tzv. jazyková větev, patří do skupiny románských jazyků. Hierarchické grafy nám poslouží jako ilustrace vývoje jazyků.²⁰

Vývoj románského jazyka v západní kontinentální Evropě se následně štěpí do tzv. pod-jazyků, menších jazykových rodin. Pro nás je důležitý vývoj jazyka na území dnešního francouzského státu. Proto zde uvádíme pouze konkrétní zástupce západoevropských jazyků: jazyk francouzský a jazyk okcitánský.²¹

M.Tagliavini ve své klasifikaci románských jazyků řadí okcitanštinu a francouzštinu mezi Galo-románské jazyky.²²

Okcitánský jazyk se v jihovýchodní oblasti dnešní Francie rozděluje na mnoho variací pod jednotným názvem Provensálština. Niçart je podnářečí patřící mezi skupinu variací Provensálštiny.²³

²⁰ Dialekt Niçart [online]. [cit. 2022-26-07]. Dostupné z: Niçois — Wikipédia (wikipedia.org)

²¹ LACKOVÁ, Ludmila a Samuel BIDAUD. *Stručný průvodce jazyky Evropy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2021. ISBN 978-80-244-5809-0. s. 23

²² BEC, Pierre *La langue occitane*, Presses universitaires de France, 1963. ISBN 9782130396390 s.10

²³ Idem. s. 47

Označujeme tak Provensálštinu jako okcitànský dialekt, a Niçart jako podnářečí Provensálštiny.

V této části jsme si uvedli vývoj románského jazyka na území dnešní Francie v rámci genealogického vývoje. V následující části se budeme věnovat typologii jazyka, abychom ukázali na konkrétní charakteristické rysy dialektu Niçart.

2.2. Typologie jazyka

Historická klasifikace, kterou jsme uvedli se označuje jako **diachronní náhled**. Jedná se o náhled zkoumající měnící se aspekty jazyka v čase. Přistoupíme k náhledu **synchronnímu** zabývajícím se vývojem v současnosti.²⁴ Pro tento směr je v jazykovědě i sociologii (nejenom) používána metoda srovnávací (interlingvistika). Jedná se o srovnávací metodu jazyků Josepha Greenberga, která předpokládá, že evropské jazyky disponují sdílenými či odlišnými rysy. Na základě blízkosti, frekvence a distribuce rozlišujeme gramatické jevy následující:²⁵

Morfologické, syntaktické a fonetické.

Joseph Greenberg ve svém díle typologie jazyka ke své metodě uvádí:

Here is here an empirical question. Presumably everyone will agree that there are features that are found in all languages, i.e. that are universal. There will also be agreement that all languages contain many features that are not universal and that any pair of languages differs in some respects, at least.

The hypothesis that typology is of theoretical interest is essentially the hypothesis that the ways in which languages differ from each other are not entirely random, but show various types of dependencies among those properties of languages which are not invariant differences stateable in terms of the 'type.'

The construct of the 'type' is, as it were, interposed between the individual language in all its uniqueness and the unconditional or invariant features to be found in all languages. If this is

²⁴ MOESCHLER, Jacques a Antoine AUCHLIN, Introduction á la linguistique contemporaine, Armand Colin, 2009. s. 30.

²⁵ GREENBERG, J. (1974). Language Typology: A Historical and Analytic Overview. The Hague, Paris: Mouton. s.55

empirically true, then any overall theory of language must ultimately be prepared to deal with these questions in a systematic way if it is not simply to ignore basic problems.

Představili jsme si metodu dělení jazyků pro naši práci. Zařadíme Niçart do typologického rámce rysů evropských jazyků a poukážeme na jeho významné rysy.

2.2.1. Morfologická typologie

Pro definici této metody studie jazyka uvádíme citaci z odborné publikace *Stručný průvodce jazyky Evropy*. Na této metodě poté podrobíme Niçart analýze.

*„Podle toho, zda se morfologické příznaky vyjadřují na úrovni slova (morfologicky), nebo na úrovni věty (syntagmaticky), rozlišujeme jazyky **syntetické** a **analytické**. Gramatické jevy, které jsou v syntetických jazycích vyjádřeny pomocí afixu (koncovky) v rámci jednoho slova (například v češtině *lžíci*), jsou v jazycích analytických vyjádřeny dvěma nebo více slovy (anglicky *with a spoon*).²⁶“*

Tento teoretický základ aplikujeme na větu v Niçart. Ostatní jazyky uvádíme pro vizuální srovnání morfosyntaktického rozdílu.

Dle studií Julese Ronjata označujeme okciténský jazyk za jazyk **syntetický** a francouzský jazyk za **analytický**.²⁷ Naproti tomu ale můžeme poukázat u dialektu Niçart i na **analytické** rysy, jako například ve slovním spojení: /De/ /l/a/ / [Gaul/a] (1).

(1) *Dialekt Niçart: **Una grana part de la Gaula.*** (Grafický zápis stejný pro normu Mistralien i Classique).

(2) *Francouzský jazyk: **Une partie de la Gaule***

(3) *Český jazyk: **Velká část Galie.***

Jedno slovo musí být opatřeno dvěma dalšími gramatickými morfémy, aby vyjádřilo akuzativ. Jedná se o stejný jazykový jev jako v jazyce francouzském. Naproti tomu ale slovo Gaula disponuje sufixem označující shodu v rodě spolu se členem: L/a // Gaul-a. (číslo je (až na pár etymologických výjimek).²⁸ Množné číslo je Niçart vyjádřeno pouze pomocí členu, nikoliv pomocí koncového afixu, jako například ve francouzském jazyce – s, -aux a – oux. Toto platí grafickou normou Classique i Mistralien).²⁹

²⁶ LACKOVÁ, Eudmila a Samuel BIDAUD. *Stručný průvodce jazyky Evropy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2021. ISBN 978-80-244-5809-0. s. 30

²⁷ Jules Ronjat, studie o okciténském jazyce [online]. [cit. 2022-26-07]. Dostupné z https://www.researchgate.net/publication/335599169_Jules_Ronjat_La_syntaxe_et_la_langue_occitane?fbclid=IwAR0oP89bXVwRvFEYnJpR94MhHVspabgILGMAawQGLAv0e_OCAUNBbkY11SI

²⁸ HEEMS, Gili Van, *gramatica nissarda*, (2021 Ed.). APLR, Académie de Nice s.18 a 19

²⁹ Francouzská gramatika, číslo jednotné/množné, [online]. [cit. 2022-26-06]. Dostupné z: French grammar – Wikipedia

Další typologické kategorie se dělí na jazyky flektivní a aglutinační. (Existují dále i jazyky izolační (či zvané amorfní) jako např. čínština a polysyntetický sibiřský Yupik). Nebudeme ale více rozvádět funkce těchto typů. Důležité pro nás je říct, kam zařadit Niçart. Jedná se o typ **flektivní**, neboť umí vyjadřovat gramatické funkce pomocí flexe (ohýbání) – skloňování, časování.

Příklad časování slovesa Avé (Mít):

Sloveso Avé (Mít). (Mistralien) Př. čas: ai, as, a, aven, aves, an

Sloveso Avé (Mít). (Classique) Př. čas: ai, as, a, avem, avetz, an

Sloveso Avé (Mít). (Mistralien) Imperfektum: avii, avies, avia, aviavan, aviavas, avion

Sloveso Avé (Mít). (Classique) Imperfektum: avii, avies, avia, aviavam, aviavatz, avion

Můžeme tedy ve shrnutí říci, že Niçart má:

- A) Syntetické i analytické vlastnosti
- B) Jedná se o jazyk flektivní.

2.2.2. Syntaktická typologie

Jak Richard Faure a Michèle Olivierio ve své analýze topikalizací okcitánských dialektů píše: okcitánský jazyk nemůže řadit větné členy libovolně.³⁰ Patří tedy mezi jazyky s pevným slovosledem a má totožný slovosled jako francouzský jazyk, tedy SVO – *sujet, verbe, et objet*.³¹ U okcitánských dialektů existují ale také výjimky, kdy dochází k dislokaci pro vyjádření „expresivity.“ Jules Ronjat hovoří o „stylistickém prvku.“ V gramatice dialektu Niçart (1984) Rémy Gasiglia mluví o několika typech „emfáze.“

Sama struktura vět dialektu Niçart je **endocentrická**,³² neboť upřednostňuje sloveso jako kořen slova (jedná se o koncept strukturalismu amerického jazykovědce Leonarda Bloomfielda).³³

Pro ukázkou použijeme větu: Lou li douni, [luliˈduni], tedy v českém překladu, dávám mu to.

SLOVESO

DOUNI

³⁰ Pořadí větných členů [online]. [cit. 2022-26-07]. Dostupné z: <https://hal.archives-ouvertes.fr/hal-01362782/document>

³¹ BIDAUD, Samuel, *Manuel de linguistique française et de linguistique générale* (2021 Ed.). ISBN 978-80-244-5799-4

³² LACKOVÁ, Eudmila a Samuel BIDAUD. *Stručný průvodce jazyky Evropy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2021. ISBN 978-80-244-5809-0.

³³ BLOOMFIELD, Leonard, *Language History: From Language* (1933 Ed.). ISBN 9780030558405

NEVYJÁDŘENÝ PODMĚT

X (Já)

LOU

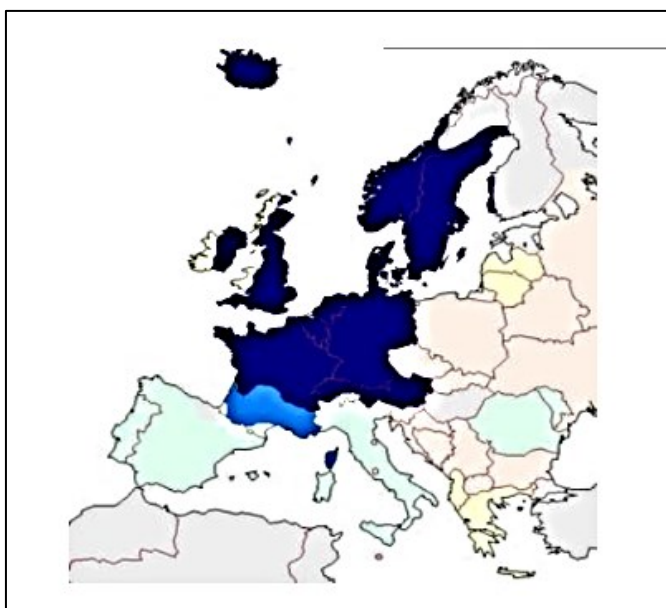
NEPŘÍMÝ PŘEDMĚT

LI

À | EU

PŘÍMÝ PŘEDMĚT

V této větě můžeme vidět, že jak ve francouzském jazyce, tak i zde sloveso tvoří jádro věty. U dialektu Niçart má ale větší lexikální i informační váhu, neboť podmět ve větě není zpravidla vyjádřený.³⁴ Ve francouzském jazyce je upuštěno od vyjádření podmětu pouze v případě rozkazovací věty.

Obrázek A – Přítomnost podmětu v evropských jazycích. Legenda: V tmavě modré, jazyky, které vylučují nulový předmět (francouzština). Ve světle modré barvě jazyk s nulovým předmětem (okcitanština), který jazyk bez nulového předmětu (francouzština) obvykle nahrazuje. Jiné barvy: jazyk s nulovým předmětem (vodově zelená, románské jazyky s nulovým předmětem).

Jedná se také o jazyk akuzativní, taktéž jako jazyk francouzský:

Jazyk Niçart: Lou li douni / X / COD / COI/ VERBE

Francouzská jazyk: Je le lui donne / SUJET / COD / COI/ VERBE

Český jazyk: Dávám mu to / X / VERBE / COI / COD

O dialektu Nicart můžeme říci, že:

- A) má pevný slovosled. Dislokace pouze v případě emfáze.
- B) má endocentrickou strukturu (sloveso jako kořen slova)
- C) je jazyk s nulovým podmětem

³⁴ Jules Ronjat, studie o okcitéanském jazyce [online]. [cit. 2022-26-07]. Dostupné z https://www.researchgate.net/publication/335599169_Jules_Ronjat_La_syntaxe_et_la_langue_occitane?fbclid=IwAR0oP89bXVwRvFEYnJpR94MhHVspabglGMAawQGLAv0e_OCAUNBbkYIISI

D) je jazyk akuzativní (označení objektu, které se pojí se slovesem)

2.2.3. Fonetická typologie

2.2.3.1. Vokální systém dialektu Niçart

Grafická norma Mistralien

Samohlásky se obecně vyslovují jako ve francouzském jazyce. Červeně vyznačená slova jsou v dialektu Niçart. V následující tabulce přejaté z gramatiky Niçart můžeme vidět rozdíl mezi francouzským jazykem a okcitánským dialektem.³⁵

	Výslovnost	Vysvětlivka
E, É	/e/	Tato hláska není nikdy v okcitánštině „nevyslovená“: odpovídá zavřenému e jako například ve fr. slově: parlé: v určitých slovech velmi často jako například u slova <i>per</i> značí otevřené e (francouzské <i>ciel</i>).
È	/ɛ/	Tupý přízvuk značí otevřené e francouzského gel: <i>vène</i> [vɛne] „viens!“
OU	/u/	Koresponduje k francouzskému ou slova loup: <i>loup</i> [ˈlup(e)].
O, Ò	/ɔ/	Koresponduje k francouzskému o otevřené fr. Slova bol: <i>bola</i> [ˈbɔla].
U	/y/	Koresponduje k francouzskému u slova lune: <i>luna</i> [ˈlyna]

Grafická norma Classique

	Výslovnost	Vysvětlivka
E, É	/e/	Tato hláska není nikdy v okcitánštině „nevyslovená“: odpovídá zavřenému e jako například ve fr. slově: parlé: v určitých slovech velmi často jako například u slova <i>per</i> značí otevřené e (francouzské <i>ciel</i>).
È	/ɛ/	Tupý přízvuk značí otevřené e francouzského gel: <i>vène</i> [vɛne] „viens!“
O, Ó	/u/	Koresponduje k francouzskému ou slova loup: <i>lop</i> [ˈlup(e)].
Ò	/ɔ/	Koresponduje k francouzskému o otevřené fr. Slova bol: <i>bòla</i> [ˈbɔla].
U	/y/	Koresponduje k francouzskému u slova lune: <i>luna</i> [ˈlyna]

Z tabulky můžeme vidět, že rozdíl v zápisu samohlásek je pouze u zadní zaokrouhlené ústní samohlásky [u]. – psáno v normě Mistralien jako OU, normě Classique O či Ó. Dále je nepatrný rozdíl, že v normě Mistralien existují dva způsoby zápisu zadní zaokrouhlené ústní samohlásky [ɔ], a to O či Ò. Jinak je zápis samohlásek pro obě normy totožný³⁶.

Pro komparaci uvádíme příklad obecných principů čtení okcitánského jazyka. Text pochází z mluvnické publikace okcitánského jazyka od Alaina Nouvela.³⁷ Ta je tematicky primárně

³⁵ HEEMS, Gili Van, *gramatica nissarda*, (2021 Ed.). APLR, Académie de Nice s.9

³⁶ Idem s.9

³⁷ NOUVEL, Alain, *L'Occitan sans peine*, Assimil, 1975 ISBN: 9782700500653 s. 16

zaměřená na okcitánský jazyk ve formě languedocien central. Dle toho je mluvnice uzpůsobena, ale věnuje se také i jiným dialektům okcitánského jazyka.

A se vyslovuje vždy jako A (až na koncové A u languedocien central – vyslovené jako O). Languedocien central je dle mínění Alaina Nouvela dialekt, který se nachází přibližně v geografickém centru okcitanie a je tak snadno pochopitelný pro všechny jiné okcitanisty. Existuje také předpoklad, aby výslovnost většiny ostatních dialektů byla stejná jako u languedocien central. (Jedná se snad o stejnou politickou tendenci za účelem jednotné výslovnosti, jako u francouzského dialektu Île-de-France?)³⁸

E se vyslovuje jako É [e].

E se vyslovuje jako È [ɛ].

V okcitánštině není E caduc [ə]

I se vyslovuje jako I [i]

O se vyslovuje jako OU [u]

Ò se vyslovuje jako otevřené O [ɔ]. (Jako u fr. slova homme).

U se vyslovuje jako U [y] (až na případ, kdy je druhou samohláskou diftongu. Poté vyslovujeme jako OU [u]. Příklad: slovo riu, „ruisseau.“ Vyslovujeme jako riu [riu]).

Všechny samohlásky diftongu či triftongu jsou vyslovené. Příklad: slovo ai [aj]; òu [òu]; iu [iu]; ieu [jeu]

Na závěr tak můžeme konstatovat, že výslovnost samohlásek se neliší u dialektu Niçart od obecných pravidel pro okcitánský jazyk.

Dialect Niçart: [e], [ɛ], [ɔ], [y], [u], / [a], [i] nemají žádné zvláštnosti (Mis. a Class.).

Okcitánština: [a], [e], [ɛ], [i], [ɔ], [y], [u],

2.2.3.2. Typologie jazyka

Pro dialekt Niçart je charakteristický přízvuk s rozlišovací gramatickou funkcí. Důležitostí slovního přízvuku, zdůraznění určité slabiky, se tak řadí mezi jazyky, které nazýváme jazyky **intonační**.³⁹ Má nejčastěji **volný přízvuk**⁴⁰ na předposlední slabice, někdy **volný přízvuk** na poslední slabice, či, jako jediný ze všech okcitánských dialektů, přízvuk na **před-předposlední slabice**. Následující rozpis přízvuku dialektu Niçart platí pro normy Mistralien i Classique.

³⁸ Okcitánská výslovnost[online]. [cit. 2022-26-07]. Dostupné z: https://fr.wikipedia.org/wiki/Prononciation_de_l%27occitan

³⁹ LACKOVÁ, Eudmila a Samuel BIDAUD. *Stručný průvodce jazyky Evropy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2021. ISBN 978-80-244-5809-0.

⁴⁰ HEEMS, Gili Van, gramatica nissarda, (2021 Ed.). APLR, Académie de Nice s.9

- Předposlední: zde se nejčastěji vyskytuje tónický (volný) přízvuk. Všechna slova, která končí na samohlásku mají tento přízvuk. **Vaca** ['vaca] „kráva“ (i ta co v případě normy Classique končí na – s). Také všechna slovesa ve 2. osobě sg. nebo 3. osoba pl: **cantes** ['kantes], „ty“ zpíváš, **cantavon** [kan'tavu] „oni“ zpívali.

K otevřeným samohláskám **E** a **O** lze přidat grafický přízvuk: cantèri [kan'teri], „já“ zpíval (minulý čas prostý), paiòla [pa'jòla] „slamník.“⁴¹

- Poslední: všechny slova zakončená konsonantem.
- Před-předposlední: dialect Niçart je jediný okcitánský dialekt, který zakonzervoval tento typ přízvuku: musica ['myzika] vůči provensálské musica [my'ziko].

Okcitánský jazyk (languedocien central) má volný přízvuk (accent tonique)⁴²:

- U tzv. mots oxytons na poslední slabice
- U tzv. mots paroxytons na předposlední slabice. **Canta** ['kato]

Poznamenali jsme, že umístění přízvuku, slovního přízvuku, může vést k distinktivním minimálním párům.⁴³ Pro znázornění slovního přízvuku uvádíme slovo kotva. Toto slovo porovnáme v jazyku Niçart s ekvivalentem v jazyce francouzském a také s ekvivalentem v jazyce italském.

Jazyk Niçart: ANCORA

- / [a'ŋkora] / „Kotva“ (Rozlišovací určení podstatného jména)
- / [aŋko'ra] / „Kotvit“ (Rozlišovací určení slovesa)

*ENCARA*⁴⁴

- / [e'ŋkara] / „Ještě“

Dochází zde ke stejnému intonačnímu jevu jako v moderním italském jazyce:

Moderní italský jazyk, toskánský dialekt: ANCORA

- / [a'ŋkora] / „Kotva“

⁴¹ Přeloženo z fr. Originálu: „C'est là que le plus souvent se trouve l'accent tonique ; s'accroissent ainsi tous les mots qui s'achèvent par une voyelle, et tous les verbes à la 2e personne du sg. ou 3e personne du pl. Un accent graphique peut être ajouté aux voyelles e et o ouvertes: vaca ['vaca] "vache," cantes ['kantes], cantavon [kan'tavu] "ils/elles" chantaient.“

⁴² ALIBERT Louis, *Gramatica occitana*, Centre d'études occitans, Montpellier 1976, s.9, 40 a 41

⁴³ LACKOVÁ, Eudmila a Samuel BIDAUD. *Stručný průvodce jazyky Evropy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2021. ISBN 978-80-244-5809-0. s. 34

⁴⁴ Slovo /Encara/, „ještě“ v dialektu Niçart uvádíme pro komparaci s italským slovem /ANCORA/, neboť se jedná o lexikální homonymum, jehož sémantický význam rozlišujeme na základě slabičného dělení, tedy přidělením přízvukné slabiky, která určí význam slova.

- / [aŋko'ra] / „Ještě“

Francouzská jazyk: ANCRE

Český jazyk: KOTVA

Z této analýzy můžeme dojít k závěru, že pro italský jazyk (toskánský dialekt) i pro jazyk dialekt Niçart existují souzvučná slova. Tyto dva zmíněné jazyky vyřešily homonymii skrze přízvučnou slabiku s funkcí distinktivního minimálního páru. Tato gramatická funkce je v rámci typologie jazyků vlastní italskému jazyku (toskánský dialekt). Dá se tak předpokládat, že v rámci kontinua vývoje románského jazyka byla tato pod-větev (jazyk Niçart) z této strany ovlivněna. V rámci vývoje jazyka můžeme konstatovat, že se evoluce zde liší vůči francouzskému jazyku, neboť jeho distinktivní funkce v rámci problematiky homonymie přistupuje k rozlišení významu pomocí členů:⁴⁵

- Le page – Páže
- La page – Stránka

O dialektu Nicart můžeme říci, že:

- a) Má totožnou výslovnost samohlásek pro normu Mistralien a Classique
- b) má stejný vokální systém jako okcitánský dialekt languedocien central
- c) Má intonační vlastnost (gramatická rozlišovací funkce dle postavení přízvuku)
- d) Na rozdíl od francouzského jazyka s pravidelným pevným větým přízvukem má Nicart volný přízvuk, ve třech typech umístění přízvuku (poslední, předposlední, předposlední).

3. Grafická norma

Podíváme se blíže na grafický systém zápisu okcitánského jazyka, ve kterém se také zapisuje dialekt Niçart.

Původní grafický systém, ve kterém psali trubadúři, měl tendenci unifikovat okcitánský jazyk, také konzervující variace dialektů v mluveném jazyku. Poté, co přestala být okcitanština v oficiálních listinách a textech používána (1539, Nařízení z Villers-Cotterêts o povinném používání francouzštiny v úředních dokumentech)⁴⁶ byl její původní grafický systém zápisu

⁴⁵ *Francouzská gramatika v kostce*. Voznice: Leda, 2009. ISBN 978-80-7335-222-6.

⁴⁶ BEC, Pierre *La langue occitane*, Presses universitaires de France, 1963. ISBN 9782130396390 s.81

postupně zapomenut a nahrazen *tolika grafěmy, co spisovateli*.⁴⁷ To zapříčinilo, že okcitánské texty byly obtížně přístupné těm, kteří je nenapsali. Okcitanština tak neměla jednotný grafický systém zápisů.

V 19. století během tzv. národního obrození a založení literárního spolku Félibrige⁴⁸ (psáno francouzsky) na ochranu okcitánského jazyka se situace obrací a hledá se jednotná forma zápisu. Proto většina gramatických publikací a naučných lexikonů od 19. století dodnes zpravidla začíná autorovou obhajobou použitého grafického systému pro popisovaný okcitánský jazyk.⁴⁹

Aktuálně se okcitánský jazyk (i dialekt Niçart) píše podle dvou grafických norem silně rozdílných.⁵⁰

1. „Mistralien,“ či také zvaná „Roumanille.“ Vytvořena okcitánským literárním spolkem Félibrige. Název byl odvozen podle jednoho ze sedmi zakladatelů tohoto spolku, Frederica Mistrala. Forma moderní.
2. „Classique.“ Používána spisovateli „okcitanisty.“ Forma archaická. Snaha o udržení kulturního a geografického pouta. Také o unifikaci okcitánského jazyka, čehož norma Mistralien nemohla dosáhnout, neboť byla založena na fonologické přizpůsobivosti (čteme, jak mluvíme).

Současná gramatická publikace dialektu Niçart od Gili Van Heemse o normách říká:

Grafická norma Mistralien byla vyvinuta hlavně z francouzského jazyka. Je tak velmi snadné se jí naučit pro francouzského mluvčího. Z principu, každá hláska se vyslovuje, až na koncové konsonanty, které jsou někdy neznělé, přesto obecně vyslovené. Je v současné době nejčastěji používaný pravopisný standard pro dialekt Niçart.⁵¹

Grafická norma Classique. V současnosti nejrozšířenější pravopisný standard pro zaznamenání okcitánských dialektů. Jak je to často činěné u autorů mluvících Niçart, klasická grafická norma pro okcitánský jazyk je upravena ve více než jednom bodě, aby si všimla fonetických zvláštností dialektu. Obecná pravidla ale zůstávají stejná a umožní vám rychle přečíst jakýkoli jiný okcitánský text.⁵²

⁴⁷ NOUVEL, Alain, *L'Occitan sans peine*, Assimil, 1975 ISBN: 9782700500653 s. 11

⁴⁸ BEC, Pierre *La langue occitane*, Presses universitaires de France, 1963. ISBN 9782130396390 s 100

⁴⁹ NOUVEL, Alain, *L'Occitan sans peine*, Assimil, 1975 ISBN: 9782700500653. s 11

⁵⁰ Idem. s. 10

⁵¹ HEEMS, Gili Van, *gramatica nissarda*, (2021 Ed.). APLR, Académie de Nice s.7

⁵² Idem s.6

Příklad rozdílu:

Graphie classique – „La zísola **e** lo soleu **si** disputavan que **cadun** afortissia qu'èra lo pus fòrt, quora **an vist un** voiaiajur que s'avançava, envolopat **en** lo sieu mantèu.“

Graphie mistralienne – „Lou ziéu **e** lou soulèu **si** garouiavan, **cadun** assegurant estre lou mai fouòrt, coura **an vist un** viagiatour s'avesinant e arroupat **en** un mantèu.“

Z textu můžeme rozpoznat nejzásadnější rozdíly, že slovo zísola/ ziéu (vánek) má dva odlišné rody, také rozlišné formy slovesa disputavan/ garouiavan (hádat se) a envolopat/ arroupat (zahalený). Dále rozdíl mezi pus/mai (více). Ostatní rozdíly jsou pouze ve volbě grafému zápisu: [o/ou], [quora/coura] atd.

4. Varianty jazykového kontaktu

Dialekt Niçart stojí svou geografickou polohou na pomezí dvou odlišných vlivů: dialektů západní Itálie a dialektů okcitánských, např. provensálských.

Pokud budeme chápat svět jako kontinuum (cf. Genealogická klasifikace románských jazyků), to znamená v našem případě od Itálie, až do Francie, rysy západoevropského jazyka se pozvolna mění. Můžeme poté říci, že dialekt Niçart je jeden výsek z tohoto kontinua. Je ale potřeba stanovit v jaké pozici je vůči těmto dvěma pólům.

Většina lingvistů se kloní k názoru, že Dialekt Niçart by měl být řazen k okcitánskému jazyku.⁵³ Díky své krajní geografické poloze na pomezí dvou státních útvarů je ale stále pod vlivem adstrátu italského jazyka.

Proto v následující části zařadíme tento italský adstrát do analýzy.

4.1. Variace dialektů okcitánských a italských

4.1.1. Formy zápisu názvu dialektu Niçart

Jak se promítá italský adstrát do okcitánského dialektu? Uveďme například název dialektu naší práce. Příkládáme také francouzský jazyk pro komparaci. I zde stále nalézáme rozlišné grafické zápisy.

- Niçard, nissart/ Niçart. – Forma okcitánského jazyka
- Niçois – Forma francouzského jazyka

⁵³ La métalangue et la combinaison linguistique [online]. [cit. 2022-26-07]. Dostupné z: Périodisation sociolinguistique de la lexicographie dialectale niçoise (openedition.org).

Naproti tomu pokud přihlédneme k italskému adstrátu:

- **Nizzardo** – Forma italského jazyka

Konstatujeme tedy, že na základě této analýzy se jedná o jazyky se shodným grafickým zápisem, navzdory tomu, že se jedná o dva geopoliticky izolované jazyky – okcitanština/italština. Totožný je kořen slova **NI**. Poté dochází ke kolísání mezi konsonanty /S/ a /Ç/ [s], a ZZ [ts] italského pravopisu).

/Niçois/ - Slabika ve finální pozici má ve **francouzském jazyce** formu polo konsonantu /WA/, (psáno OI). Pravděpodobně jev románské diftongizace – latina, [e:], [i]> Střed. fr. [oj]> Moderní Fr. [wa].

Dnes můžeme volit mezi dvěma normami zápisu. A) /Niçard, Mistralien / B) Nissart či Niçart, Classique. Grafická norma Mistralien má formu slova Nissart (psáno jako SS, blízké italskému ZZ). Slovo Niçart si zachovává francouzskou grafickou normu zápisu Ç. Norma Mistralien je také blíže francouzskému jazyku, neboť volí grafický zápis Ç.

U slov Niçard, Nissart můžeme analyzovat následující: Koncové konsonanty (Pozice C⁵⁴C#), se nacházející z fonologického hlediska ve slabé pozici. Proto zde znělost kolísá mezi /RT/ a /RD/.

Naproti tomu italské Nizzardo si zachovává znělost /RD/ neboť je jeho finální pozice podepřena vokálem – O. (Psáno /-RDO, Pozice CV#).

4.1.2. Slovo kotva ve francouzském, okcitéanském a italském jazyce

Pro poukázání na shodu v lexikálních rysech uvedeme například již použité slovo Kotva. Původní latinský zápis tohoto slova zní: Ancora, ae, f. Na bázi našeho metodického postupu jazyk jako kontinuum budeme postupovat od latinského zápisu jako od výchozího srovnávacího bodu.⁵⁵

Áncua – Ligurský dialekt, italština.

Ancora – Niçart dialekt, okcitanština, klasická norma / Či Ancoura (norma *Mistralien*)

Ancro ferre – Provensálský dialekt, okcitanština

Ancre – Francouzský jazyk

⁵⁴ C zde označuje slovo konsonant, V označuje slovo vokál

⁵⁵ Latinský slovník pro historiky [online]. [cit. 2022-26-07]. Dostupné z: <http://psalvet.sweb.cz/slovník.html>

Ancora – Italský jazyk, toskánský dialekt

Ve všech pěti uvedených možnostech existuje totožný kořen slova ANC-. Pod rozbor uvádíme vzor slova pro ilustraci. Slova se liší se v následujících změnách:

- 1) **Ligurský** dialekt pravděpodobně vlivem synkopy ve fonetické modifikaci ztratil konsonant -R. Latinské – O v pozici CV#. Se přechýlilo na -U. [O> U]
 - Áncua

- 2) Klasická norma odpovídá **Niçart** stejnému latinskému zápisu: Lat. /Ancora/, Niç. Class. /Ancora/.
 - Ancora/Ancoura

- 3) **Provensálský** dialekt mění podle svých gramatických pravidel gramatické lexémy, - a označující ženský rod na -o. Také se jedná v morfologii o kompozici dvou slov s jedním sémantickým významem.⁵⁶
 - a) Nom+ Nom / Kotva + kov = kotva.
 - Ancro ferre

- 4) **Francouzský jazyk** také volí pravděpodobně cestu synkopy a vypouští ve slabice – CO, vokál -O. Koncové A se v evoluci románského jazyka diftongizací mění na E. [a (:)]> [aj]> [e],> [e], [ɛ].⁵⁷
 - Ancre

- 5) **Toskánský** dialekt představující dnešní moderní **italský jazyk** má stejnou formu slova i v latinském jazyce.
 - Ancora

4.2. variace sub dialektů (podnářečí).

⁵⁶ BEC, Pierre *La langue occitane*, Presses universitaires de France, 1963. ISBN 9782130396390

⁵⁷ Použity zápisky a skripta z hodin Mondes Anciens I, evoluce románských jazyků pana profesora Bertranda Nicolase na filozofické fakultě v Nice, univerzita Côte d'Azur.

Určíme si geografickou, tedy územní rozlohu dialektu Niçart na francouzském a italském území. Jak je z následující tabulky zřejmé jedná se převážně o dialekt městský. Na francouzském území má Nissart jazykovou zeměpisnou oblast omezenou na:⁵⁸

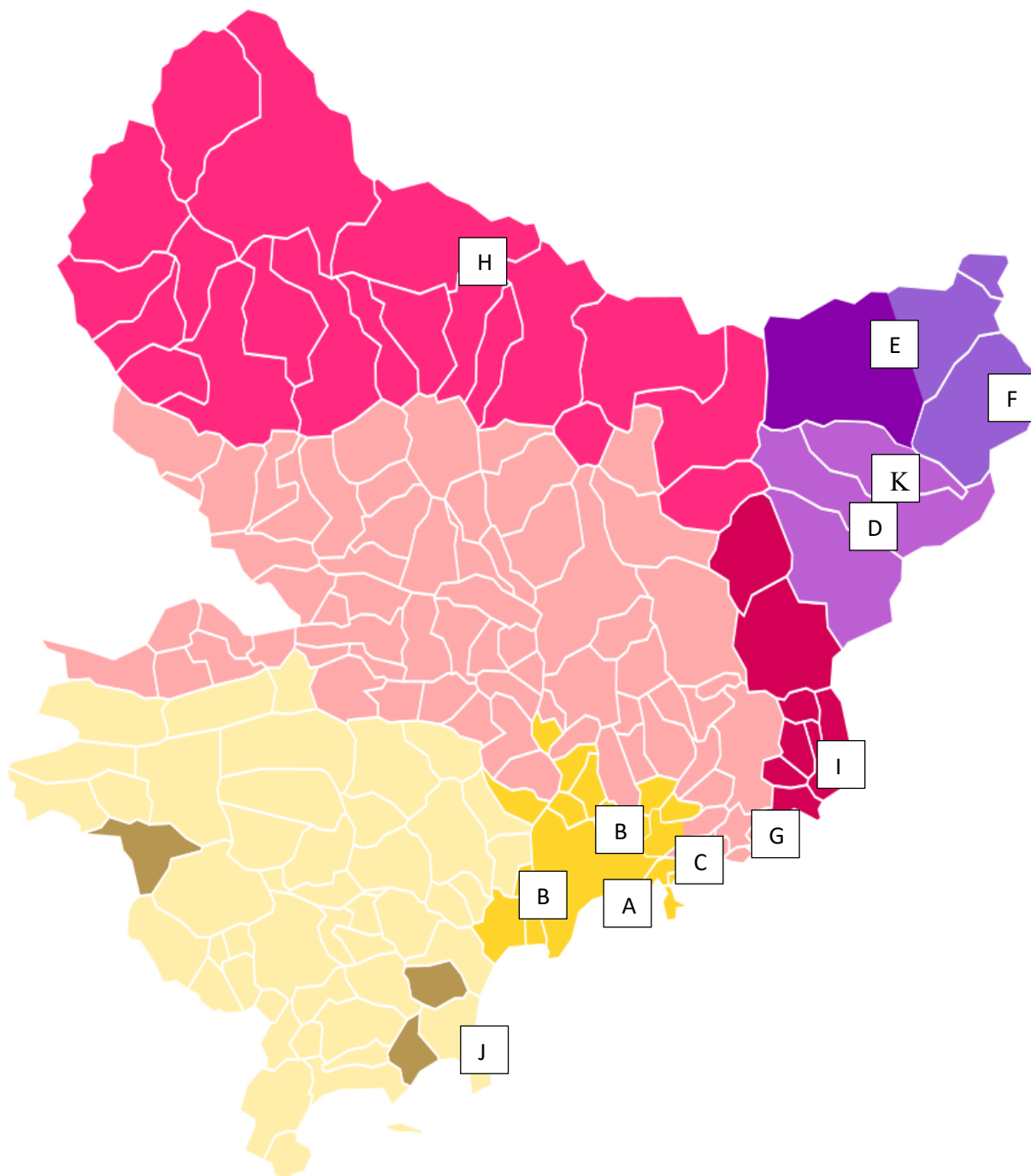
- A) Město Nice. Zejména historická oblast, tzv. stará Nice (v Niçart Vièlha-Vila).
- B) Východní a západní čtvrti města Nice. Akumuluje se zde velká skupina sociálních bytů, kde nyní žije mnoho přistěhovaleckých rodin či přistěhovalců.
- C) Předměstí obvodu Nice (-> Beaulieu, La Pointe, Aspremont, Plan-du-Var).⁵⁹

Mezi těmito oblastmi existuje jazykové kontinuum. Pro názornou ilustraci přidáváme mapu s barevně vyznačenými oblastmi představující izoglosy mezi variacemi dialektu Niçart. V hraniční oblasti mezi Itálií a Francií, v horské oblasti izolované od větších měst, se setkáváme s dalšími okcitánskými dialekty ovlivněné blízkým Ligurským jazykem – D) Roya, E) Tende, F) La Brigue, dále mezi městem Nice a Menton G) Monacké knížectví.⁶⁰

⁵⁸ Jacques Papadopoulos PAPADOPOULOS Jacques a skupina Lou Sourgentin, *Lou nissart à l'escola*, 2006.

⁵⁹ Jacques Papadopoulos PAPADOPOULOS Jacques a skupina Lou Sourgentin, *Lou nissart à l'escola*, 2006.

⁶⁰ Použity zápisky z hodin dialektu Niçart pana profesora Remyho Gasiglia na filozofické fakultě v Nice, univerzita Côte d'Azur.

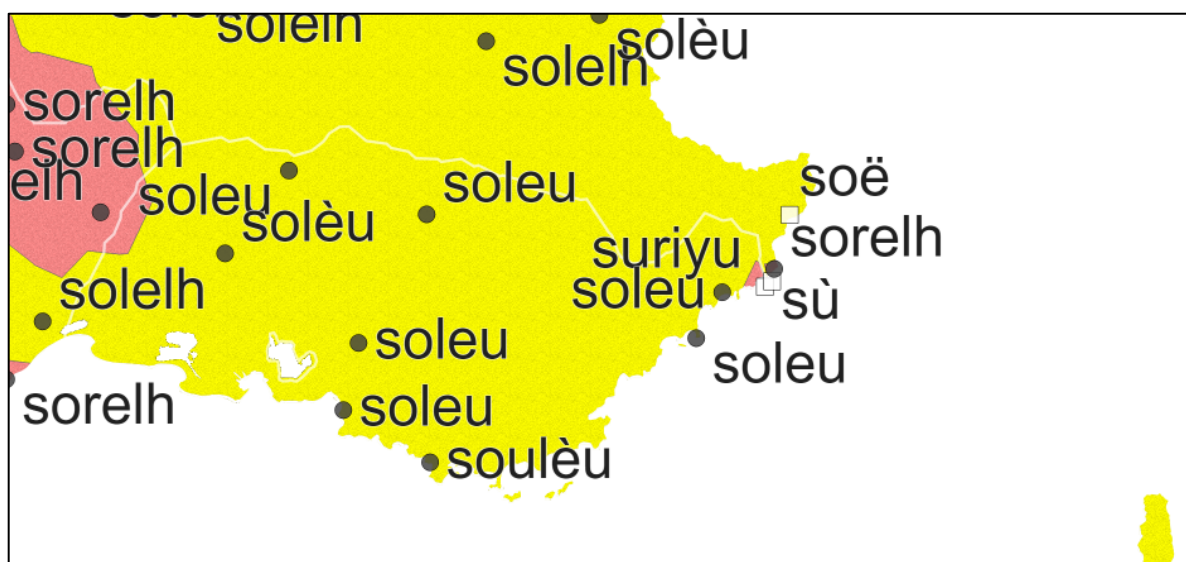
Obrázek B. Mapa variant východní okcitanštiny.

V bezprostřední jazykovém prostředí se nachází další varianty okcitanštiny: H) Vivaro-alpin, I) mentonasque, J) Provençal maritime – město Antibes (subdialekt Provensálštiny), K) obec Saorge⁶¹.

4.2.1. analýza variací sub dialektů

⁶¹ Zápisky z hodin dialektu Niçart pana profesora Remyho Gasiglia na filozofické fakultě v Nice, univerzita Côte d'Azur.

V předešlé části jsme vybrali slovo /KOTVA/, abychom ho porovnali s ostatními jazyky, které mají ze sociolingvistického hlediska status jazyka oficiálního. Následně jsme jej porovnávali s ostatními dialekty v širším měřítku. V této části se přesuneme k sub dialektům na územní úrovni rozlohy departementu. K omezené dostupnosti dialektologických slovníků vybíráme jiné slovo, které je možné porovnat: /ČLEN URČITÝ/ + /SLUNCE/. Pro psanou i zvukovou podobu použijeme atlas regionálních jazyků Francie.⁶²

Obrázek C. Mapa rozdílu slova slunce v dep. Alpes-Maritimes a Provence.

F) Dialekt La Brigue (francouzská obec, která se nachází v departementu Alpes-Maritimes, v regionu Provence-Alpes-Côte d'Azur).

- 'r sù / [rsu] / Le soleil / „Slunce

G) Dialekt Monackého knížectví

- U suriyu / [usu'iju] / Le soleil / „Slunce

I) dialekt *Mentonasque* (Dialekt města Menton – přístavní město ležící mezi Monakem a italskou hranicí).

- **Ro** sorelh / [usu'lej] / Le soleil / „Slunce

J) dialekt *Provençal maritime* – město Antibes (subdialekt Provensálštiny).

- **Lo** soleu / [lusu'leu] / Le soleil / „Slunce

⁶² Atlas sonore des langues régionales de France [online]. [cit. 2022-26-07]. Dostupné z: Atlas sonore des langues régionales de France (limsi.fr)

K) Dialekt obce Saorge

- ě souě / [ə'su] / Le soleil / „Slunce

4.3. Languedocien a Niçart.

Neboť lingvisté předpokládají, že Languedocien má stejný vokální systém jako Niçart, vkládáme pro znázornění text z dětské publikace *Buveur d'encre*. Ta byla také přeložena do okcitéanského jazyka. Text v Languedocien⁶³.

Francouzský jazyk:

Sur une mer déchaînée, deux navire s'affrontaient.

À l'abordage! Les pirates, un sabre entre les mâchoires, souraient férocelement.

Je ne lisais pas ce que arivait, je le vivais.

J'étais le capitaine des corsaires [...] Le terrible capitaine Flint!

Niçart: (norma mistralien).

Soubre una mar descadenada, dou nau s'afrountavon.

À l'arabage! Lu piráta, un, sabre en la bouca, souguignavon feroçament.

Èri pas à liege l'istoria, la vivii.

Èri lou capitani dei coursari [...] lou terrible capitani Flint.

Okcitéanština (Languedocien):

Sus 'na mar deschadenada, doas naus s'afrountavan.

A l'abordada! Los piratas, 'n espegau entre lurs racicons, risotavan taus daus cifers.

Legissià gran çò que 'ribava, zo vivi á.

Era lo capitani, daus corsaris [...] Lo fer capitani Flint!

V této kapitole jsme si ukázali různé varianty okcitéanského jazyka ale také kontakt s jinými románskými jazyky. V následující části se budeme věnovat diachronní proměně jazyka Niçart.

⁶³ BEC, Pierre *La langue occitane*, Presses universitaires de France, 1963. ISBN 9782130396390

5. Kulturní dědictví

5.1. Diachronní proměna psané podoby jazyka Niçart.

Abychom mohli mluvit o plnohodnotném jazyku, je potřeba také zmínit jeho kulturní dědictví v diachronní i současné podobě. Zaměříme se proto na psanou podobu, ve které můžeme vyznačit nejdůležitější jevy charakteristické pro dialekt Niçart.

5.2. Počátky literatury Niçart.

Nadcházející úryvek textu z roku 1300 doplníme pro vysvětlení historickým kontextem: Na území dnešního města Nice, stejně jako po celé jižní Francii, se pohybovalo četné množství tzv. trubadúrů. Jednalo se o potulné pěvce, skladatele a muzikanty, skládající v milostné kurtoazní tématice, kteří jsou pro nás výzkumníky a badatele významní svou řečí okcitánského jazyka.⁶⁴ Okcitánský jazyk je románský jazyk používaný na území jižní Francie, a jehož nejstarší písemný doklad jest právě v básnické tvorbě jednoho z trubadúrů šlechtického původu, **Viléma IX. Akvitánského**⁶⁵ (11-12. století). Jihovýchodní variace okcitánského jazyka, na území rodu Anjouovců vládnoucích ve 13. a 14. století v Piemontu a v Neapoli, se připisuje trubadúrů **Raimonu Ferautovi**.⁶⁶ Rodák z Alpsko-Maritimské obce Ilonse se stal významnou historickou osobou potom co po rozpuštění vazalské úmluvy přešel do kláštera Lérins, na ostrov Sv. Honoráta, a věnoval se také (a pro nás především) sepsáním díla pojednávající o životě výše jmenovaného světce.

Tento text je odborníky pokládán za nejstarší písemný doklad dialektu Niçart složený na přelomu 13 a 14. století.⁶⁷ V učebnici pro druhý stupeň základní školy *Historie identity Nice* je uvedeno, že se jedná o první literaturu tohoto dialektu. Čím se tento text odlišil od běžné provensálštiny? A.L.Sardou, francouzských filolog, ve své studii z roku 1858 uvádí, že se jedná o dialekt, který není *pocitivou* provensálštinou, a že je součástí Provence a hrabství Nice, které mu připadalo v léno. To co je jisté je to, že text obsahuje velmi mnoho slov, které žádný *trobador* (okcitánsky tvůrce) nikdy nepoužil, a že tato slova jsou stále používána (1858) v tomto kraji (Nice), a nejsou nikde jinde používána nežli zde.⁶⁸

⁶⁴ Trubadúr [online]. [cit. 2022-26-07]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Trubad%C3%BAr>

⁶⁵ Vilém IX. Akvitánský [online]. [cit. 2022-26-07]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Vil%C3%A9m_IX._Akvit%C3%A1nsk%C3%BD

⁶⁶ Raimon Féraut, troubadour nissart (XIIIe-XIVe siècles), par André Compan [online]. [cit. 2022-26-07]. Dostupné z: [untitled\(departement06.fr\)](http://untitled(departement06.fr))

⁶⁷ Raimon Féraut, troubadour nissart (XIIIe-XIVe siècles), par André Compan [online]. [cit. 2022-26-07]. Dostupné z: [untitled\(departement06.fr\)](http://untitled(departement06.fr))

⁶⁸ Studie o díle Raimona Férauta [online]. [cit. 2022-26-07]. Dostupné z: *La vida de Sant Honorat (la vie de Saint Honorat), légende en vers provençaux du XIIIe siècle / par Raymond Féraud; analyse et morceaux choisis, avec la traduction textuelle des dits morceaux, la biographie du vieux poète, et une notice historique sur Saint Honorat et sur les îles de Lérins*, par A.-L. Sardou, | Gallica (bnf.fr) s.6

Dle tohoto tvrzení A.L.Sarda můžeme konstatovat, že se jedná o (námi použitý výraz) „lexikální“ typologii jazyka na základě rozlišné slovní zásoby okcitanštiny a Niçart. (Také cituje lingvistu Françoise Raynouarda, že všechna gramatická pravidla, dle kterých se Raimon Feraut při skládání textu řídí (intelligence textu) existovala také ve starofrancouzštině (používala se v letech 1000-1300).⁶⁹

Zde krátká ukázka tohoto textu z díla Raimona Ferauta *Vida de saint Honorat*. Pokusíme se následně v komparační metodě poukázat na rozdíly v diachronní podobě (Niçart ancien a Niçart modern).

E del rey Karle plays sa mort en sa chanson (verš 3) / Orientální⁷⁰ provensálština (či také Niçart ancien)

E dòu rèi (Charles?) deplora la siéu mouart en la siéu cansoun⁷¹ / Niçart moderní, použita grafická norma mistralien

Et il déplore la mort du roi Charles dans son chant⁷² / Francouzský jazyk

Největší rozdíl mezi Niçart ancien a moderní Niçart ancien můžeme vidět v použití i/y–y se v Niçart (stejně jako W) používá pouze pro cizí slova (rey/ rèi).⁷³ Další rozdíl je v použití jiného slovesa pro význam „opлакávat smrt někoho“: Plaindre x Déplorer. Třetí důležitý rozdíl je, že moderní Niçart používá téměř pouze zájmena přivlastňovací samostatná: article défini + adjectif possessif: například lou mieu can, „mon chien.“ (až na výjimku v podobě členů rodiny, vážnosti či Boha – moun Diéu „mon Dieu,“ moun fraire „mon frère,“ ta maire „ta mère,“ moun paure paire“ „mon défunt père.“

Poslední postřeh můžeme zaznamenat u slova Chanson/cansoun. Nedochozí zde k palatalizaci C před A, čímž se liší od evoluce latiny k francouzskému jazyku, kde tato obměna výslovnosti hlásek proběhla.

⁶⁹ Starofrancouzština [online]. [cit. 2022-26-07]. Dostupné z: Starofrancouzština – Wikipedie (wikipedia.org)

⁷⁰ Studie o díle Raimona Ferauta [online]. [cit. 2022-26-07]. Dostupné z: La vida de Sant Honorat (la vie de Saint Honorat), légende en vers provençaux du XIIIe siècle / par Raymond Féraud; analyse et morceaux choisis, avec la traduction textuelle des dits morceaux, la biographie du vieux poète, et une notice historique sur Saint Honorat et sur les îles de Lérins, par A.-L. Sardou, | Gallica (bnf.fr) s.6

⁷¹ Doslovný překlad do současného dialektu Niçart proveden autorem této práce, pomocí gram. příručky a slovníku franco-nicois.

⁷² La vida de Saint Honorat. [online]. [cit. 2022-09-06]. Dostupné z:

<https://archive.org/details/LaVidaDeSantHonorat1874/page/n5/mode/2up?view=theater>

⁷³ Použití konsonantu Y v dialektu Niçart [online]. [cit. 2022-26-07]. Dostupné z: <http://toscanoreinat.chez-alice.fr/dicoy.pdf>

Závěr kapitoly

V této teoretické části jsme si definovali dialekt jako takový, poté představili dialekt Niçart o kterém pojednává tato práce, zařadili ho do jazykové rodiny v genealogickém vývoji románských jazyků na území dnešní Itálie a Francie, pomocí normativních gramatik a srovnávací metody tzv. typologie Josepha Greenberga si ukázali jeho charakteristické rysy, ukázali si také variace tohoto dialektu v rámci dialektů provensálských i jiných geograficky blízkých.

Dialekt Niçart má již charakteristický popis a mohli jsme vidět jeho historickou i současnou psanou podobu. Můžeme tedy přejít k praktické části.

PRAKTICKÁ ČÁST

V následující praktické části se budeme věnovat sociolingvistické analýze dialektu Niçart. Probereme si regionální politiku, následně se podíváme do odvětví školství, bilingvní výuky francouzské jazyka a dialektu Niçart, asociací spravujících dialekt Niçart, regionálního nakladatelství, provedeme malou sondáž, a na závěr se zeptáme ředitele Federace asociací hrabství Nice na současný stav dialektu.

Výběr autorů a poděkování

Internetové zdroje nám poslouží k popisu legislativních změn výuky regionálních jazyků od roku 1951 do roku 2021. Pro bližší a konkrétnější terminologii bude použit oběžník z roku 2021 normy MENE2136384C o aplikování rámce a propagace výuky regionální kultury a jazyka. Ten shrnuje nejdůležitější současné změny legislativy výuky ve Francii.

Dále se jedná o program a cíle bilingvní výuky. Zdroje pro cíl výuky přejímáme z internetového zdroje, radničních novin inzerujících nábor do bilingvních tříd. Program bilingvní výuky od paní profesorky J. Baret na mateřské a základní škole Les Orangers, kde také probíhal od května do července 2022 výzkum za účelem popisu struktury a metodiky výuky.

Dále využíváme internetový zdroj k popisu bilingvní redakce Lou Sourgentin a Federace asociací hrabství Nice. K tomu máme dispozici od výše jmenované federace informační letáčky a ročenky, ve kterých je popis součet a popis všech asociací nacházející se na historickém území hrabství Nice. Všechny tyto informace použijeme k naší práci. Bylo nám také umožněno učinit rozhovor s ředitelem této federace, za což touto cestou děkujeme.

Radí bychom poděkovali za možnosti kooperace s rádiem Nissa Pantai, prezidentu asociace **Cirilu Joaninu**. Také jeho zástupci, magisterskému učitelí okcitánského jazyka, velkému srdečnímu okcitánistu, pan **Cristòu Daurore Nissa**, na kterého jsem se mohli během naší práce, i po ní, kdykoliv obrátit, ať už jsme cokoliv potřebovali.

Pan Cristou Daurore Nissa byl rád, že má také již posluchače z Prahy. Doufá, že každé fotbalové utkání OCG Nice, které bude i nadále komentované v dialektu Niçart, či přímo vysílání rádia Nissa Pantai, bude i nadále napříč radiovým signálem s Českou republikou propojené. Jsme si jistý, že kdokoliv by se v budoucnu chtěl zabývat okcitánským jazykem, či přímo dialektem Niçart, může se na jednoho z těchto dvou pánů obrátit (také pro budoucí zájemce o praktické stáže). Zde přikládáme odkaz na radio Nissa Pantai:

<https://www.radioking.com/radio/radio-nissa-pantai>

Také děkujeme za spolupráci s profesory na mateřské a základní škole Les Orangers. Bylo nám umožněno nahlédnout do učitelských osnov, účastnit se výuky, ale také učinit rozhovor s dětmi prvního ročníku základní školy. V té době hrálo OGC Nice (fotbalový klub) o pohár. Po zastávkách Nice i ve školách byly polepeny plakáty se sportovními hesly v Niçart. Byla také vyhlášená soutěž o nejlepší podporu fotbalového klubu mezi školami (kterou škola Les Orangers úžasně vyhrála). Niçart byl tolik znám a propagován mezi lidmi (ve školách i vně), že by byla spíše ostuda o něm nevědět. Bylo proto nevyhnutelné a velmi důležité ptát se dětí, neovlivněných příliš názory společnosti, na jejich vlastní pohled na vztah sportu a jazyka. Ukázalo se totiž, že nejsou pozice asociace, které říší dialekt, ale také sport. A ten je v Nice mladé generaci, i starší, velmi blízký, dokonce osobní.

6. Regionální politika

6.1. Historie zákona o ochraně regionálních jazyků

Týkající se ochrany regionálních jazyků, shrneme v následujících řádcích chronologicky změny v legislativě francouzského státu. Uvedeme pouze ty týkající se výuky regionálních jazyků. Jaké jsou začátky výuky místních jazyků a dialektů? Prvním takovým zákonem je zákon z roku 1951. Jedná se o zákon iniciovaný Mauricem Deixonem (proto název Loi Deixonne). Ten povolil volitelnou výuku některých regionálních jazyků: baskičtiny, bretonštiny, katalánštiny a okcitánštiny.⁷⁴

⁷⁴ Loi Deixonne 1951 [online]. [cit. 2022-26-07]. Dostupné z: Loi Deixonne — Wikipédia (wikipedia.org)

Rok 1994. Zákon č. 94-665 ze dne 4. srpna 1994 o používání francouzského jazyka. Zde se jednalo o tzv. Toubonský zákon (přezdívka Tout bon). Nařizuje používání francouzského jazyka v oficiálních vládních publikacích, ve všech reklamách, na všech pracovištích, v obchodních smlouvách, v některých dalších kontextech obchodní komunikace a ve všech školách financovaných vládou.⁷⁵

Článek 1: Jazyk republiky. Na základě ústavy je francouzský jazyk základním prvkem osobnosti a dědictví Francie. Je to jazyk vzdělávání, práce, výměn a veřejných služeb.

Článek 11. Odstavec I. Vyučovacím jazykem, jazykem zkoušek a soutěží, jakož i diplomových a disertačních prací ve veřejných a soukromých vzdělávacích zařízeních je francouzština, s výjimkou výjimek odůvodněných potřebami výuky regionálních nebo cizích jazyků a kultur nebo pokud jsou vyučující přidružení nebo hostující profesori ze zahraničí (Zrušeno roku 2000).

2013) Zákon č. 2013-595 ze dne 8. července 2013 o zaměření a programování pro znovuzaložení školy republiky.

Článek 3: Výuka moderních cizích a regionálních jazyků. Článek 40: „Volitelné regionální jazykové a kulturní vzdělávání je nabízeno v jedné z následujících dvou forem: „1° Výuka regionálního jazyka a kultury; „2° Dvojazyčné vzdělávání ve francouzštině a v regionálním jazyce. „Rodiny jsou informovány o různých nabídkách studia regionálních jazyků a kultur.“⁷⁶

2020) Parlament přijal 8. dubna roku 2020 zákon, který umožňuje překročit fázi experimentování ve výuce regionálních jazyků. Příklad v Nice, ve školní skupině Orangers, která od roku 2013 nabízí bilingvní vzdělávání v Niçart a francouzštině, od mateřské školy po CM2.⁷⁷

2021) Návrh zákona, který stanovuje opatření na ochranu a podporu regionálních jazyků ve třech oblastech: dědictví, vzdělávání a veřejné služby.

⁷⁵ Sbírnka francouzského zákoníku z roku 1994 [online]. [cit. 2022-26-07]. Dostupné z: Loi n° 94-665 du 4 août 1994 relative à l'emploi de la langue française - Légifrance (legifrance.gouv.fr)

⁷⁶ Výuka moderních cizích a regionálních jazyků [online]. [cit. 2022-26-07]. Dostupné z: France:Loi n° 2013-595 du 8 juillet 2013 (ulaval.ca)

⁷⁷ Zákon o regionálních jazycích z roku 2020 [online]. [cit. 2022-26-07]. Dostupné z: Nice: le nissart est à nouveau tendance dans les écoles et au-delà (francetvinfo.fr)

2021) Článek 6 zákona č. 2021-641 ze dne 21. května 2021 o památkové ochraně regionálních jazyků a jejich propagaci ukládá obcím bydliště, které nemají bilingvní školy, přispívat na školné dotčených žáků v soukromých školách podle smlouva nabízející bilingvní vzdělávání⁷⁸.

Z tohoto textu můžeme vyčíst, že francouzská legislativa udělala velký ústupek a dovolila používat regionální jazyk ve státních školách. Jaká je problematika tohoto schválení? Ústavní rada shledala, že se jedná o rozpor v ústavě, neboť je zde uvedeno, že jediným jazykem republiky je francouzština.

7. Školství

Nachází se ve městě Nice státní základní škola, ve které se vyučuje v dialektu Niçart? Nemluvíme zde o kurzech či volitelných předmětech (těchto je ve státních školách v Nice mnoho). Ano, v Nice se skutečně takové instituce nachází. Můžeme zde nalézt dvě bilingvní školy. *École les Orangers* a *École Fouont Cauda*. V jedné z těchto škol, konkrétně v základní škole Les Orangers probíhal od 2.5.2022 do 1.7.2022 výzkum za účelem pozorování a zaznamenání průběhu bilingvní výuky (tomu se budeme dále věnovat v kapitole Praktická stáž a analýza).

Jaké jsou začátky této bilingvní výuky? Tyto školní skupiny můžou od roku 2013 nabídnout bilingvní vzdělávání v Niçart a francouzštině díky **zákonu č. 2013-595 ze dne 8. července 2013** o zaměření a programování pro znovuzaložení školy republiky.⁷⁹

Co znamená pojem bilingvní? Lze jej doslovně přeložit jako: „*dvojjazyčný, tj. užívání dvou jazyků, a to mateřského a cizího. Bilingvní vzdělávání se zpravidla realizuje plně nebo částečně v cizím jazyce, přičemž je kladen důraz na rozvoj cizího, ale i mateřského jazyka. Bilingvní vzdělávání může v nejširším slova smyslu znamenat používání dvou jazyků ve škole nebo jiném vzdělávacím kontextu*⁸⁰“

Jaký je účel této bilingvní výuky? Odpověď nacházíme v radničních internetových novinách Ville de Nice. Zde inzeruje městský náborový systém pro děti v předškolním věku (viz k nahlédnutí obrázek A). Účelem bilingvní výuky je: „*stimulovat probuzení, intelektuální a jazykový rozvoj malých dětí. To usnadňuje a) analýzu (zejména v matematice), b) učít se nové*

⁷⁸ Výuka moderních cizích a regionálních jazyků [online]. [cit. 2022-26-07]. Dostupné z <https://www.education.gouv.fr/bo/21/Hebdo47/MENE2136384C.htm>

⁷⁹ Výuka moderních cizích a regionálních jazyků [online]. [cit. 2022-26-07]. Dostupné z: France:Loi n° 2013-595 du 8 juillet 2013 (ulaval.ca)

⁸⁰ Terminologie, bilingvní výuka [online]. [cit. 2022-26-07]. Dostupné z: Inscription à la classe français-nissart (nice.fr)

Jaké jsou aktuální metody výuky cizího jazyka na základních školách? Současnou metodou je tzv. *ponoření do jazyka*. Je potřeba nezaměňovat tuto metodu s metodou *ponořením jazyka*, kde student je obklopen těmi, kteří už konkrétním jazykem plynule mluví. Jedná se o „metodu osvojování druhého jazyka, při které se student nebo studenti, kteří se učí druhý jazyk, učí pomocí tohoto jazyka. To je v kontrastu s programy, které učí o druhém jazyce, přičemž primárně používají studentův první jazyk.“⁸³

Dále je velmi známá (v českém vzdělávacím prostředí na základních školách již používaná)⁸⁴ metoda CLIL. CLIL, Content and Language Integrated Learning, neboli *Integrovaná výuka předmětu a cizího jazyka* je vyučovací metoda založená na výuce školního předmětu prostřednictvím cizího jazyka, takže žák si osvojuje znalosti a dovednosti v obou předmětech současně. Vhodnými předměty jsou například zeměpis, dějepis, matematika, přírodopis, občanská výchova či tělesná výchova.

Nakonec zmíníme metodu EMILE, Enseignement d'une Matière Intégrée à une Langue Étrangère (Výuka předmětu integrovaného s cizím jazykem). Ta může také posílit získávání průřezových dovedností: spolupráce, kreativity, občanství, kritického myšlení.

V následujících řádcích se pokusíme srovnat tyto moderní evropské metodiky s metodikou používanou na škole LO. Uvedeme výuku všech předmětů třídy CP (1 třída základní školy) chronologicky v běžném týdenním rozvrhu a popíšeme jejich průběh.

7.3 Způsob a průběh výuky na School Group Les Orangers (Groupe Scolaire Les Orangers),

7.3.1 Praktická stáž a analýza, třída PS, MS a GS

Následující obsah pochází z autorova zápisu a pozorování během praktické stáže na mateřské a základní škole LO, z května až července 2022. Veškeré následující sběrné informace jsou použity pouze pro účel bakalářské práce.

V následujícím rozpisu a grafu můžeme vidět programy, které jsou v dialektu Niçart. Jedná se o kompetence, které se děti v první třídě musí naučit. První rozpis jest pro třídu PS a MS. Druhý pro GS.

Třída PS A MS

⁸³ Jazyková imerze [online]. [cit. 2022-26-07]. Dostupné z: Co je jazyková imerze? (netinbag.com)

⁸⁴ Jazyková metoda CLIL v Česku [online]. [cit. 2022-26-07]. Dostupné z: Content and Language Integrated Learning v ČR, MŠMT ČR (msmt.cz)

Ústní:

Rozumím pokynu: Chùtou. Escouta un pau. Leve-ti. Assete-ti. Vene aquí.

Umím se představit: Bouònjour / A si reveire. / A deman. Couma va? Va ben. E tu? Ple-ti / Gramàci. (PS-MS). Chùtou. Leve-ti. Assete-ti. Ientra. Vene aquí. Escouta un pau (GS).

Hovořím s jinými dětmi, s dospělým: Siès aquí? Siéu aquí. Es à l'escola? Ahi, es à l'escola. Noun, es a maioun. Siès una filha / un garçoun? Siéu una filha / Siéu un garçoun. Couma ti souònes? Mi souòni... Pouòdi anà au coumun? (PS-MS).

Základní výrazy: Bouòna journada! / Bouòn apetit! / Bouòn penec! / Baieta / Bouòn natalici! Bouòni vacança!

Umím vyjádřit své emoce v Niçart: Siéu content/countenta. Siéu las/lassa. Siéu embilat/embilada. Siéu triste. Siéu malaut/malauta. Rougni. Ai paur. Ai frei. Ai caut.

Psaní:

Znám slova z knihy: Lou libre, lou titre, l'autour.

Pozorně poslouchám příběh v Niçart.

Pochopení čtení: Rozumím příběhu přečtenému ve třídě. (postavy, události atd.)

Témata: emoce. (Francouzská alba o emocích přeložená do Niçart).

Témata: zvířata. (Francouzská alba o zvířatech přeložená do Niçart).

Pohádky: Znám Niçart verzi tradičních pohádek: Čteno 3 medvědi

Strukturovat myšlenku:

Znalost objektů: Napočítám sbírku až 3 objektů v Nice. (PS). Napočítám sbírku až 6 objektů v Niçart. (MS).

Vyjádřit pořadí: Vím, jak se řekne pořadí s číslem: lou proumié, lou segount, lou tersou, lou darrié.

Pamatováček k počítání: Znám numerickou říkanku v Niçart do 3. (PS) Znám numerickou říkanku v Niçart do 10. (MS)

Čtení čísel: V Niçart dokážu číst až do 3. (PS). V Niçart umím číst až do 6. (MS).

Geometrie: Jmenuji několik geometrických tvarů: lou triangle, lou redoun, lou carrat, lou retangle (MS)

Jmenuji několik pevných látek: lou cùbou, la sfèra. (MS)

Velikost těles: Umím rozdělit předměty různých velikostí. (lou pichin, lou mejan, lou gran.)

Orientace v čase:

Situování událostí: Situuji prožité události ve vzájemné souvislosti a identifikuji je do dne, týdne, měsíce nebo ročního období.

Den/ La jornada: lou matin/lou predinà, lou sera.

Dny v týdnu/ Lu jou de la semana: dilun, dimars, dimècre, dijòu, divendre, dissata, dimenegue.

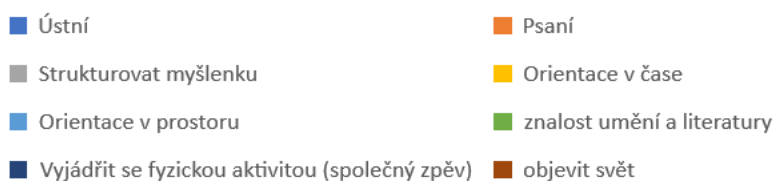
Počasí/ Lou temp que fa: lou soulèu, li nebla, la plueia, lou vent. Fa caut.

Dále orientace v prostoru, znalost umění a literatury, vyjádřit se fyzickou aktivitou (společný zpěv), a objevovat svět.

Třída GS

Tato třída má stejný program jako její mladší vrstevníci z PS A MS. Pouze jsou programy trochu náročnější. Děti stále tráví většinu času hraním. Není na ně vyvíjen příliš velký tlak a nároky. To se mění až ve třídě CP.

5. perioda. Progrese v Niçart GS

Graf: výčet osmi kompetenci dětí, které se musí naučit. Zdroj: učební plán kantora.

Závěr:

Jak je patrné ze soupisu i grafu, děti v mateřské školce by měli v dialektu Niçart reagovat na pokyny a příkazy, položit jednoduché otázky, či se představit, pozdravit a rozloučit. Dále umí říci, jak se cítí a mají základní povědomí o literatuře, umí se orientovat v čase (dny v týdnu).

Jaká je skutečnost? Děti reagují na pokyny v Niçart, sami ale ještě hovořit a psát neumějí. Dialekt Niçart vnímají jako běžnou součást výuky, nepředstavuje pro ně ale nic zvláštního. Učitel tyto děti příliš nezatěžuje, spíše si hrají, nebo je učitel učí chování v kolektivu a ve škole.

7.3.2 Praktická stáž a analýza, třída CP.

Zde se jedná se o vyšší stupeň. Bilingvní třídu CP (1 třída, 6-7 let).

Poznámka: Pro přehlednost vkládáme tabulku ukazující systematické rozvržení dnů a jazyků, ve kterých je určitý den výuka vedena.

PONDĚLÍ	ÚTERY	STŘEDA	ČTVRTEK	PÁTEK
FRANCOUZSKÝ JAZYK	NISSART	NEPROBÍHÁ ŽÁDNÁ VÝUKA	FRANCOUZSKÝ JAZYK	NISSART

Během výuky v základní škole ve městě Nice, třídě pro výuku bilingvní, bylo zaznamenáno během praktické stáží k našemu výzkum následovně: Každé úterý a pátek vede paní prof. Baret třídu v jazyce Niçart. První částí výuky je **komunikace**. Děti pravidelně ráno při docházce mají být naučené odpovědět v Niçart „ano, jsem zde,“ či vyučující odpoví sám „ne.“ Dále na otázku „jak se cítíš?“ musí umět vyjádřit v Niçart své emoce: jsem smutný, veselý atd. Děti dále mluví o svých posledních zážitcích ve francouzském jazyce a učí se vyjadřovat své myšlenky.

Děti se mají ráno naučit: Cvičení reakce. Odpovědět ano/ne. Vyjádřit v jednoduchých frázích své pocity a srozumitelně předat ostatním své myšlenky.

Formulovat pozdrav/představit se:

Bouònjour / A si reveire. / A deman;

Couma va? Va ben. E tu? Ple-ti / Gramàci.

Dobrý den / Na viděnou / Na shledanou zítra;

Jak se máš? Jde to. A ty? Líbí se mi to (je mi dobře) / Děkuji /

Polední cvičení je **literatura**. V Niçart tzv. letura,⁸⁵ čili čtení. Krátké obrázkové knížky doplněné jednou či dvěma větami v Niçart jsou učebním materiálem. Učitelem je vybráno několik hlavních publikací (3-4), které se probírají jedna po druhé v průběhu školního roku. Vztahují se k tématu známých pohádek či tradičního jihofrancouzského folkloru, např. s tematikou moře, větru a slunce. Jedná se o navázání pouta k vlasti. V tomto posledním čtvrtém cyklu jest probírána knížka *Frisoulin d'or e lu tres ours*, čili Zlatovláska/Malenka a tři medvědi. Důležitost je kladena na fázi literatury proto, že po společném čtení dětské obrázkové publikace se děti zpravidla odeberou zpět do lavic a je jim rozdáno **písemné cvičení** v podobě reflexe na obsah knížky.

Čtení může být vedeno i formou skupinového zpěvu.

Další součástí poledního režimu jest **matematika**. Ta je také vedena v dialektu Niçart. Děti se učí psát čísla a součty, které jim učitel diktuje v Niçart. Pokud jsou ale počty příliš obtížné, či se jedná o slovní úlohu, učitel přechází do francouzského jazyka.

Odpolední výuka patří **francouzskému jazyku**, učení se písemnou formou slabikám a složitějším samohláskám. Dále **anglickému jazyku**. Ta je vedena pomocí metodiky srovnatelné s metodou CLIL, tedy, že učitel mluví po celou dobu výuky pouze v cizím jazyce.

⁸⁵ Ekvivalent francouzského slova lecture

Učitel se ptá dětí, taktéž jako ráno, na jejich pocity a snaží se je přimět k tomu, aby se naučili reagovat na cizí jazyk.

Děti se mají ráno naučit: Cvičení reakce a komunikace. Vyjádřit v jednoduchých frázích své pocity a srozumitelně předat ostatním své myšlenky.

Odpolední výuka je pozdní odpoledne zakončena každé úterý **sportem**, či v pátek **školním pěveckým sborem**, který se koná na společném hřišti pro celou školu, pod vedením druhého prof. dialektu Niçart Jérémyho Marçaise. Zpívá se ve francouzském jazyce. Naproti tomu sportovní odpoledne s prof. Baret. je proloženo pokyny a v Niçart. Jen ale částečně, sportovní hry jsou také vysvětleny ve francouzském jazyce.

Metodika výuky pro třídu CP je mnohdy velmi svérázná, ne-li přísná. Vyučující vyžaduje plnou pozornost dětí, neboť musí stihnout za den mnoho věcí. Děti pracují, mimo společných přestávek, chvilkového osobního volna, a oběda, téměř nepřetržitě celý den.

Přesto můžeme konstatovat, že děti umí automaticky reagovat i vykonat pokyny v cizím jazyce. Je tak proto, že vyučující mluví po celý den (úterý a pátek) na děti v Niçart (příkazy, pokyny, napomenutí, během čtení i cvičení psaní), a snaží se tuto roli co nejvíce udržet.

7.3.3 Praktická stáž a analýza, třída CM1 a CM2

Zápis ze dne 30.6.2022

Přesuneme se do vyšší třídy. Třídu CM1 a CM2 (6-9 let) vede prof. Jérémy Marçais. Je jedním ze dvou vyučujících dialektu Niçart na celé škole. Prve si ukážeme, co dnes třída a pan profesor musí splnit.

Přidáváme tedy také tabulku s rozpisem třídy na tento den:

Les Orangers – CM1-CM2, čtvrtek 30. červen

Čas	Prostor	Cílové kompetence	CE1	CE2	Poznámky
8h20-8h30			1. Přijetí studentů (v přízemí tělocvičny)		
8h30-8h45	QLM		2. Rituál, datum, počasí, absence/ Dejte věty do správného pořadí		
8h45-9h10		Literatura/ Porozumění	3. Dejte věty do správného pořadí		
			4. Pochopení (Dokončit větu + díra + nakresli, co jsi pochopil)		
			5. Četba		

9h10-10h00		Učení psaní	6. Mot+ valisa (v Niçart)	
10h15-10h30			REKREACE	
10h30-11h30		Matematika	Počty a slovní úlohy	
11h30-13h30			REKRACE	

Úvod

Čtvrteční výuka třídy CM1 a CM2 probíhá dle harmonogramu sestaveného vyučujícím. Vyučující sestavuje program sám, neboť není příliš vyučujících ani žádného manuálu k metodice Niçart. Toto se ale netýká gramatiky a matematiky (pravděpodobně i sportu?). Takové hodiny učitel vyučuje podle předpisů.

Metoda vyučujícího: Koncept hodin je založen na nezvyklých a originálních zadáních, které mají za úkol posílit paměť a reflexi (forma rébusu – hádanky). Metoda je přejata od knížky spisovatele George Pereca a jeho knížky Disparition, ve které na 300 není ani jedno jediné e.

Předměty, které vyučuje dle svého metodického formátu jsou: Literatura, hudba.

Třídy mají sdílená témata (CE1/CE2) stejně jako (CM1/CM2). Rozdíl je v obtížnosti a samostatnosti studentů.

Průběh

Po ranní spěšné docházce vedené ve francouzském jazyce se přechází do výuky **literatury/ porozumění textu**. Výuka **literatury** se skládá z proložení samostatné práce na základě práce s textem čtené knížky. Zakládá se na dvou složkách: **Pochopení/ psané a Pochopení/ ústní**.

Úkol je stříhání větiček a nalepování jich ve správném pořadí, a poté nakreslení toho, co bylo po větách nalepeno, či předem zadané věty. **Literatura/pochopení** (Četba se skládá z 5 period (metodický rozvrh), 4 perioda začíná pro CE1/CE2 v lednu. V každé této periodě se musí přečíst jedna knížka. Střídají se ve francouzštině a v Niçart).

Například:

(i) Au moment d'un aspiravi lu premié mot dou segound capitoulou, lou ____ s'es ascendut sus lou cou.

Mi siéu escanat embé ____ . Papa era ____ .

devengut ⁸⁶	Lum	Can	mastega
revengut	Pluma	l'ancra	chicoulata
Nakreslete, co se v příběhu odehrálo:			

(ii) Soubre una mar descadenada, [dou nau s'afrountavon]

À l'arambage! Lu piráta, un, sabre en la [bouca, souguignavon feroçament]

Èri pas à liege l'istoria, [la vivii]

Èri lou capitani dei coursari [dòu rei e mi defendavi]

Poznámka: Zvýrazněné šedé věty napravo jsou nastříhané věty, které děti mají dát do správného pořadí.

Úkol a cíl: (i) Děti musí vybrat správné slovo a doplnit jej do věty. (ii) poté musí dát věty do správného pořadí. Pracují tak sami s literárním textem a poté reflektují, zdali pochopili obsah. Děti tuto metodu cvičí velmi často. Plní takové cvičení také pro stejnou knížku i ve francouzském jazyce i Niçart. Učitel má své šanony, do kterých následně ukládá práce dětí, aby je s dětmi na konci školního roku mohl zkontrolovat, jako splněnou práci, a archivovat.

Knížky jsou pro třídu zásadní a důležité. Za 5 period (celý školní rok), by se mělo přečíst pět knížek. Dvě knížky v okcitanštině, dvě ve francouzštině, a pátá je bilingvní. Na konci periody čtyři děti četly tuto bilingvní publikaci. Jedná se o naučnou historickou publikaci v Niçart. Pojednává o gladiátorech a římském osídlení oblasti v Nice, městské oblasti Cimiez, které se dříve nazývalo Cemenelum. K této příležitosti děti navštívili archeologické muzeum v Cimiez, za doprovodu profesora okcitánského jazyka (který mluví plyně Niçart a kladl dětem mnoho otázek, aby je naučil co nejvíce věci o starověké historii města).

Jakou knížku budeme číst dnes v páté periodě? Jedná se o dětskou publikaci s tematikou mravoučnou, motivující děti číst. Jmenuje se *Le buveur d'encre* (Éric Sanvoisin a Martin Matje, 2005), název v původním francouzském jazyce. Tato publikace byla přeložena do rozličných

⁸⁶ Překlad: Devenir / Revenir / Lumière / plume / chien / encre / mâcher / chocolat

Horaires	Domaine	Compétence(s) visée(s)	CE1	CE2	Remarque(s)
13h30 - 14h30	mathématiques	Activités ritualisées	Dictée de nombres à l'ardoise. (x 4) CE1 Nombres entre 600 et 999. CE2 Nombres entre 8 000 et 9 999. Correction collective.		MHM module 22 séance 4
		Calcul mental	revoir la multiplication par 10 sur des nombres > 1 000. (x 5) Additions sur l'ardoise, sans les poser : 17 + 17 ; 17 + 18 ; 18 + 19 18 + 29 ; 17 + 56 et 17 + 97		
		Apprentissage	Fiche Exercices multiplications par 10	Fiche Exercices durées	
		Résolution de problèmes	Jeu Les tables d'addition ou Les moutons	Mini-fichier Horodator	
14h30 - 15h15		<i>Littérature</i>	<i>Buveur d'encre</i>		
15h15 - 15h30				Récréation	
15h30 - 16h30	Français	Lire	bibliothèque		
		Littérature	poésie		

Čtvrteční odpolední výuka třídy CE1 a CE2 probíhá následovně: Děti lepí své vyplněné dokumenty do sběrných sešitů. Jedná se opět o lekci mot-valise. Zadáni Mot + mot = **composition imaginaire**. Poté nakreslete.

Následuje hodina **matematiky**. Dnes sčítáme desítky a násobíme. Vyučující mluví v Niçart. Řekne číslo, a velmi rychle vyvolá děti, které už to musí mít do par vteřin napsané na svých mazacích tabulkách.

Zásada je v tom, že děti musí napsat o jedno číslo více.

Například:

V Niçart: 999. Děti musí napsat 1000, to je správná odpověď.

Poté další matematické zadání:

Například:

Des mai sete =? / Des mai sete = des mai set / Dix plus sept = / Dix plus sept = Dix sept.

Učitel vyvolává děti, ve velmi rychlém tempu, a ty musí hned odpovědět výsledek. Na konci také píše učitel na tabuli počty pro přehlednost. Poté děti dostávají (ve francouzštině) násobky desítek

Cvičení (natisklé na stole)

a) Nakresleno: 5 Válečků / graficky

b) $7 \times 10 =$ / $4 \times 10 =$ / $9 \times 10 =$ / $11 \times 10 =$

Následuje **matematické** cvičení, slovní úloha. Jednotky jsou čas.

Společná aktivita: Hra - děti se rozdělují do 4 skupin (Mouton, Lapin, Dauphin, ?) Hra spočívá v tom, aby děti ve skupině hráli proti vlku. Jedná se o karetní hru spolu s hodem kostek.

Následuje hodina **literatury**. Kreslí se podle vyprávění. Text vyprávění je z knihy *Buveur d'encre*, ale ve francouzštině.

Text zadání:

Sur une mer déchaînée, deux navires s'affrontaient.

À l'abordage! Les pirates, un sabre entre les mâchoires, s'attaquaient féroce.

Je ne lisais pas ce que arrivait, je le vivais.

J'étais capitaine le capitaine [...] Le terrible capitaine Flint! Atd.

Zadání: K textu z knížky je přidělen dokument s volnými poli, do kterého mají děti psát odpovědi.

Kde? / Kdo? / Co?

Odpovědi: un navire, sur la mer, crypte (Place).

Odpovědi: Draculibre, pirates, diable, adversaire. (Personne).

Quoi? L'encre, sabre, jambe de bois. (Objet).

Zadání: Do zbylých polí nakreslete příběh. Jedná se o práci s textem, který se váže k literatuře. Tu, jak poznamenal Profesor Jérémy ke své výuce, vymýšlí sám.

Posledním dnešním úkolem je poslech/ pochopení. Jedná se o **pochopení / ústní** Učitel čte knížku *Buveur d'encre* – inkoustový upír. Jaké je zadání? Nakreslete, co právě vyprávím, a popište svou ilustraci. Vypráví se na tři části, tedy kreslí se do tří odstavců po sobě. Učitel následně rozdá dětem text, s tematikou knížky, k nastříhání a nalepení na pracovní papír pod jejich kresbou vyprávějící příběh.

Závěr pro třídu CE1/CE2, CM1 a CM2:

Děti se dnešní den naučili počítat a zpracovat slovní úlohy. Zkoušeli to ve francouzském jazyce i Niçart. Také jako pravidelně pracovali s rozбором literárního textu. Knižku znají ve francouzském jazyce, ale také v Niçart. Také se naučili doplňovat slovní druhy do vět (syntax) a orientovat se v textu – kdy, kdo, co.

Můžeme konstatovat, že literatura zde činí nedílnou součást výuky a je na ní kladen velký důraz.

Závěr pro všechny třídy:

Má bilingvní výuka budoucnost? Ano. Děti jsou velmi šikovné, naučit se nový jazyk jim nedělá žádné obtíže. Niçart jim také nabízí možnost, kterou jejich předci neměli, a to mluvit ve škole svým rodným jazykem, a také se v knížkách učit o historii lokální.

Děti mateřské školky umí reagovat na pokyny a příkazy v Niçart, počítat od 3 do 6ti, znají barvy, dny, měsíce a roční období.

Děti třídy CP umí v Niçart reagovat na příkazy, počítat, s pomocí číst, zpívat v Niçart,

Děti třídy CE1 a CE1 umí zpětně v Niçart ve skupině na pokyn učitele převyprávět část příběhu knížky *Buveur d'encre*. Umí pojmenovat geometrické objekty a ovládat komplikovanější matematiku.

Děti třídy CM1 a CM2 umí 100 % pomocí sluchu rozumět Niçart. Učí se mluvit plynule. Umí bez potíží vyjádřit svůj názor učiteli v Niçart. Umí také naslouchat i odpovídat složitější látce: Historie, archeologie.

8. Spolky a asociace

8.1 Představení asociací

Z předchozí kapitoly již víme, že dialekt Niçart je vyučován na základních, středních, i vysokých školách. Není tak současné generaci neznámí. Komu přiřadit tuto zásluhu? Málokdo ví, že je tak i zásluhou asociací, a nikoliv pouze francouzskou legislativou. Autor článku rubriky *Vie pulique* o zákonu z května roku 2021 o ochraně regionálních jazyků píše:

*Navrhovaný zákon stanoví opatření na ochranu a podporu regionálních jazyků ve třech oblastech: dědictví, vzdělávání a veřejné služby [...] Text sbírky zákonů o dědictví uznává existenci jazykového dědictví, které se skládá z francouzského jazyka a regionálních jazyků. Zahrnuje tyto jazyky do definice dědictví a specifikuje příspěvek státu a **místních orgánů** při jejich výuce, šíření a rozvoji.*

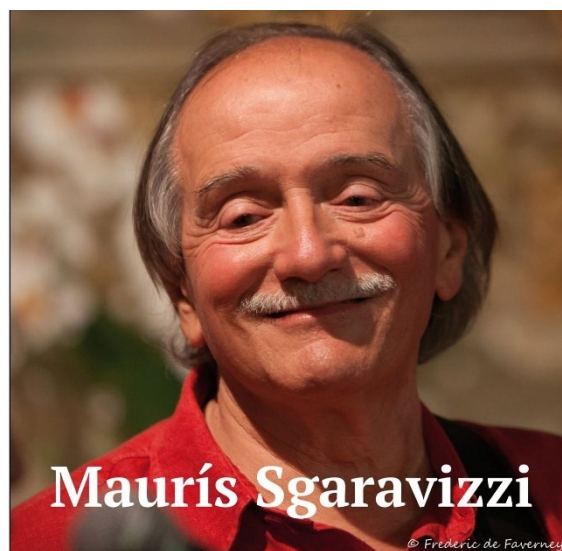
V této kapitole si ukážeme, jak tyto „místní organy“ šíří a rozvíjí regionální jazyk. Řeč není ale o městské správě ale o místních sdruženích.

V současnosti, roku 2022, existuje na území departementu Alpes-Maritimes mnoho spolků a asociací, které pořádají pro veřejnost společenské kulinařské, taneční a historicko-vlastivědné akce v rámci společné okciténské jazykové kulturní identity. Některé tyto spolky také pořádají kurzy dialektu Niçart. Jejich náplň není tak jen kulturní ale i vzdělávací.

8.2. Sdělovací prostředky – Nissa Pantai.

Uvedme například rádio *Nissa Pantai*, vysílající každodenně v dialektu Niçart, komentující také fotbalová utkání na stadionu v Nice v dialektu Niçart. Jejich výukové kurzy nejsou ale v normě Mistralien, nýbrž Classique. Také by rádi, aby se Niçart stal běžnou komunikací, nikoliv pouze folklorem a tradicí. (Pohled na dialekt Niçart jako tradici, a ne komunikativní prostředek je spojen s radnicí města Nice).

Můžeme tedy konstatovat, že okcitánské sdělovací prostředky mají na jazyk náročnější pohled. Jelikož veřejný sektor školství není dostačující pro tuto ideu. Jejich vize výuky okcitanštiny se tak přesouvá od bilingvních škol k soukromým okcitánským školám zvaným Calandretas. Jedna z těchto škol otevírá v Plan du Var, obec Levens, na území departementu Alpes-Maritimes brzy své dveře.

Obrázek E. Bilingvní škola Calandreta

Škola Calandreta se aktuálně připravuje. Výuka bude probíhat ve francouzském jazyce a dialektu Niçar. Výuka zatím probíhá v rámci domácího vzdělávání. Začátek: pondělí 5. září 2022: // Září 2023 předběžné oficiální otevření školy.

Školy Les Orangers a Fouont Cauda jsou součástí veřejných zařízení (jen část těchto škol praktikuje bilingvismus). Školy Calandreta jsou asociační školy se soukromým statutem na základě smlouvy se státem (učitelé jsou placeni z národního školství (Éducation national).

Dále můžeme jmenovat asociace *Nissart per Tougiou*, které oba pořádají kulturní události i kurzy dialektu Niçart či taneční skupinu a divadlo La Ciamada Nissarda fungující od roku 1925.

Tyto všechny spolky spadají od roku 1996 pod federaci s názvem *Fédération des associations Comté de Nice*.

8.3 Federace asociací hrabství Nice.

Na základě zprávy z roku 2001 informující o stavu federace a progresu od jejího založení v roce 1996 si můžeme udělat obrázek o historii a její funkci.⁸⁷

„S cílem vytvořit spojení mezi sdruženími, podporovat dialekty a kulturu hrabství Nice a působit tak, aby měly své místo ve francouzském vzdělávacím systému; několik kulturních asociací se na svém zasedání 22. června 1996 rozhodlo vytvořit Federaci asociací hrabství Nice.“

*„Zakládající valná hromada Federace se konala 28. září 1996. K dnešnímu dni ji tvoří: Acadèmia Nissarda, L'Amicale des Anciens du Lycée Massèna, la Capelina d'Or, **la Ciamada Nissarda**, Luerna, Remembrança Nissarda, Escola de Bellanda, Estocaficada, Kulturní centrum pro výzkum v hrabství Nice-Canoun de Nissa, Výbor pro tradice Nice, Divadlo Francise Gaga, li Pichini Granouia, lo Gramon, lou Cairéu Nissart, lou Rodou Nissart, studentská asociace Oxygène a Nice la Belle.“*

„Po 5 letech existence můžeme říci, že je velkým úspěchem dát je dohromady. Nyní jde o jejich zachování a zároveň ponechat dveře federace otevřené všem dalším výborům či sdružením, které by chtěly přijít a rozšířit tento okruh již tak prestižních členů, máme na mysli zejména sdružení Haut-Pays, abychom byli co nejreprezentativnější našeho kraje.“

„Pro propagaci dialektů a kultury našeho regionu intervenovala federace u ministra národního školství, generálního inspektora regionálních jazyků, senátorů, poslanců, krajských a obecných radních Alpes-Maritimes, starosty a obecních radních Nice, rektora Akademie, prezidenta univerzity v Nice Sophia-Antipolis a děkana filozofické fakulty v Nice, aby se na univerzitě v Nice vytvořilo skutečné oddělení regionálního jazyka a kultury (Niçois, Parlers du Comté a Provensálsko).“

Federace je od roku 1996 do dnešního dne stále aktivní.

⁸⁷ Historie federace asociací hrabství Nice [online]. [cit. 2022-15-07]. Dostupné z: <https://www.nicerendezvous.com/federation-des-associations-du-comte-de-nice.html>

Každoročně je také touto Federací asociací hrabství Nice vydáván tzv. *Armanac Nissart* (za jehož věnování touto cestou autor děkuje), obsahující heslovitý seznam, podrobný popis i kontakt na všechny asociace (Nissart), které tato federace zastupuje. Do almanachu vkládá pravidelně historická témata i výročí (2018 – „70 let od připojení obce Tende a La Brigue ke Francii,“ 2021 – „Řemesla od středověku až do Našich dní).

Federace také plní funkci náboru studentů na praktické stáže do bilingvní školy Les Orangers (které se také autor této práce po dva měsíce účastnil) a vybízí mladé lidi ve formě informačních letáčků (za podpory asociace APLR – asociace profesorů regionálních jazyků) ke studiím okcitanštiny. Konkrétně se jedná o vyučované dialekty Niçart, Provensálština, a Vivaroalpin.

Tento letáček uvádí také statistiku studentů přihlášených ke studiu okcitánského studia. V současnosti čítá 33 veřejných škol a 1 soukromou. V roce 2009 až 2010 bylo přihlášeno ke studiu okcitánského jazyka 1153 žáků. Naproti tomu v roce 2019 až 2020 1395 žáků.

8.4 Bilingvní nakladatelství Lou Sourgentin.

Tento vydavatel regionálního časopisu pořádá také každé pondělí a úterý kurzy dialektu Niçart. Účastníci těchto kurzů jsou věkového průměru 70 a více. vedoucí tohoto kurzu Jacques Dalmasso je sám autorem článků časopisu Lou Sourgentin. Český překlad názvu časopisu zní *malý zdroj*. Pro podrobnější analýzu uvádíme morfologicko-lexikální analýzu tohoto názvu.⁸⁸

Sourgent: f. nom. Source. / čj: *Zdroj*. // -in[e]: Derivativní sufix. Adj. petit. / čj: *malý*. Zdrobnělina slova *zdroj* pomocí sufixu. // -in[e]: koncové [e] vyjadřující ženský rod.

Tento název nebyl vybrán náhodou, neboť v sobě skrývá historický odkaz. Konkrétně odkazuje na fontánu stojící dle soudobé literatury roku 1844 ve městě Nice ve čtvrti Riquier. V této čtvrti stojí dnes výše zmíněné nakladatelství a historicky doloženou fontánu, zdroj, používá nakladatelství ve svém názvu jako metaforu *zdroje* informací.⁸⁹ (Ve stejné městské čtvrti Riquier se také, v kilometrové vzdálenosti, nachází bilingvní škola Les Orangers).

Čtvrtina článků je zpravidla psána v dialektu Niçart, ostatní články v jazyce francouzském. Časopis byl založen roku 1970, vychází 5krát ročně a každé vydání se věnuje jinému společnému tématu.

8.4.1. Struktura časopisu regionálního nakladatelství

⁸⁸ Lou Sourgentin [online]. [cit. 2022-15-07]. Dostupné z: https://fr.wikipedia.org/wiki/Lou_Sourgentin.

⁸⁹ Idem.

Jako příklad takového časopisu popíšeme vydání z dubna roku 2022, číslo 250. Bylo vydáno v nákladu 2 250 kusů a na úvodní stránce má tři hlavní velké sponzory: Ville de Nice, Département des alpes-maritimes, a Région Sud, z čehož můžeme usuzovat, že si za 50 let své existence časopis Lou Sourgentin vydobyl, či snad zachoval velký ohlas v rámci svého kraje a je tak uznávaným nakladatelstvím. Vedoucí vydání tohoto čísla jest pověřen Roger Rocca, Doktor studií okcitánského jazyka na univerzitě v Nice. Je zde uvedeno 13 autorů článků spolu se třemi autory, kteří se spolu podíleli na typografické úpravě v časopise uvedené tradiční pohádky, její ilustrací a překladem do dialektu Niçart (Dominique Rocca, Rémy Gasiglia (učitel dialektu Niçart na filozofické fakultě v Nice) a Jean Damiano). Rubrika uvádějící tradiční pohádku v dialektu Niçart jest v každém vydání časopisu Lou Sourgentin.

V poměru článků ve francouzském jazyce a dialektu Niçart je zde: 26 článků ve francouzském jazyce a 7 článků, které jsou až na výjimky zpravidla uváděny v levém odstavci v dialektu Niçart a v pravém odstavci ve francouzském jazyce, pravděpodobně pro srozumitelnost obsahu textu.

Články se v čísle 250 tematicky věnují elektrifikaci departementu Alpes-Maritimes od druhé poloviny 19. století po současnost (hlavní téma uvedené na obálce časopisu), velkému a slavnému karnevalu v Nice pořádanému v únoru roku 2022, tajným láskám Andréa Masséna atd. Tyto rubriky jsou psané ve francouzském jazyce. Rubriky psané v místním dialektu Niçart jsou: Glosa s žertovným nádechem k zamyšlení nad darem věnovaným novomanželům, zamilované veršované písně s tematikou mlýnu, pohádka s názvem Rateta e lou pichin ome rouge,⁹⁰ kulturní a významné události, kterých se Lou Sourgentin účastnil, tradiční výroba ovčích zvonků, větrné mlýny, cestopisná stát rubriky *Caminada* o túře na Lou Mount Caut (Lysá hora),⁹¹ a poslední rubrika zvaná *Mastegada* uzavírající časopis o tradiční kuchyni Nice a Haut pays.

8.4.2. Útržek textu z časopisu Lou Sourgentin

V následujícím odstavci uvádíme úryvek ze článku pojednávající o okcitánské próze jako příklad dialektu Niçart v bilingvním regionálním tisku a tematické barevnosti bilingvního časopisu Lou Sourgentin.

8.4.3. Ukázka z poezie v Lou Sourgentin

⁹⁰ Překládáme do českého jazyka jako: Krysa a červený mužíček (přeložil: Šimon Kopecký, autor této bakalářské práce).

⁹¹ Překládáme do českého jazyka jako: Lysá hora. Ve francouzském překladu Le Mont Chauve (přeložil: Šimon Kopecký, autor této bakalářské práce).

Lou viei defici,

**Chanson de Georges Delrieu
(Graphie de l'auteur respectée)**

Un béu pichoun defici
Ben viei, ben viei e cairounat,
Moulina, n'es delici,
Un dous refrin dei temps passat.
Una aiga fresca, clara,
Lou fá grigna, sera, matin.
Lou defici, magara,
Fará de jara d'oli fin.

Refrain

Au mitan d'amarina,
De flou e d'oulivié d'argent,
Souta la souloubrina,
Un jou ai rescountrat Vincent.
Au defici venia
Pourtá d'ouлива á esquissá.
M'a trouvat bella filha,
D'incant m'a vourgut caligné!

8.5 Závěr

Na rozvoj jazyka měli především vliv jednotlivci, kteří tvořili, a tvoří dodnes, asociace v různých mediálních odvětvích. Jejich snaha se promítá do školství, jako soudobý fenomén. Lou Sourgentin má v tomto soukolí roli takovou, že při své běžné publikaci bilingvního časopisu také již od roku 1995 publikuje učebnice pro studenty dialektu Niçart.

Federace A.H.N. propaguje dialektem tím, že je v živém kontaktu a diskutuje s politickými činiteli, s radnicí a také s vedoucími filozofické fakulty v Nice, aby bylo na univerzitě v Nice dostačující oddělení regionálního jazyka a kultury. Dále se velmi zapojuje skrze asociaci profesorů jazyků regionálních (APLR) do náboru nových studentů a motivuje je ke studiu regionálního jazyka na základní škole (první i druhý stupeň), také na střední škole, ale i k univerzitnímu studiu. Na konci druhého stupně základní školy mohou žáci, aniž by to bylo podmínkou k postupu na střední školu, získat po absolvování testu osvědčení zvané diplôme national du Brevet (DNB, národní osvědčení), jako tzv. udělený bonus.

9. Rozhovory

Uvádíme 3 rozhovory na téma dialekt Niçart. První rozhovor srovnává situaci výuky regionálních jazyků ve 20. století a v současnosti, druhý kratší rozhovor je také reflexí na proměnu vzdělávacího systému, a třetí rozhovor reaguje na současný fenomén spojení sportu a regionálního jazyka.

9.1. Rozhovor s ředitelem federace asociací hrabství Nice, pan Serge Chiaramonti

Následující rozhovor se udál 8.6.2022, v prostorách federace sdružení asociací hrabství Nice.

Konstatovali jsme, že na rozvoj jazyka měli především vliv jednotlivci, kteří tvořili, a tvoří dodnes, asociace v různých mediálních odvětvích. Také jsme poznamenali, že jejich snaha se promítá do školství, jako tzv. soudobý fenomén.

Dle slov prezidenta Federace asociací pro hrabství Nice Serga Chiaramonta se jedná o opak situace ve 20. století. Zatímco v jeho mladém věku mohl běžně hovořit s rodinou v Niçart, i slyšet hovořit chodce v Niçart, dnes tuto funkci přebírali vzdělávací instituce, federace opatřující kulturu, a média, jako například rádio, či bilingvní časopisy.

Pan Serge Chiaramonti, a jeho pracovní kolegové ve federaci, jsou všichni stejné generace, a také všichni uměli prve hovořit v Niçart, i když slychali slova ve francouzštině. (Francouzský jazyk se naučili pravděpodobně až ve škole?) Dle vyjádření jednoho z mluvčích federace Niçart bylo hovořit v regionálním jazyku ve výuce zakázané. Dialekt Niçart byl možný pouze jako volitelný kurz (který motivoval pana Serga Chiaramonta k vysokoškolskému studiu okcitánského jazyka, který zakončil doktorským diplomem).⁹²

9.2. Rozhovor s redaktorem bilingvního časopisu Lou Sourgentin, pan Roger Rocca.

9.2.1 Záměr rozhovoru

⁹² Poznámka autora práce: Roku 2021, při studiích v Nicena vysoké škole, filozofické fakultě, měl také autortéto práce možnost zvolit si předmět historie a jazyk Niçart. Jeho vyučující byl prof. Remy Gasiglia, jehož otec založil roku 1970 redakci Lou Sourgentin, a také sepsal manuál jazyka Niçart jako vzdělávací prostředek pro rodilé i nerodilé mluvčí. Prof. Jennifer Baret, vedoucí praktické stáže autora na základní škole Les Orangers byla také jedna z generací na vysoké škole, kterou učil prof. Remy Gasiglia. Autor byl poslední generací, která měla přístup do jeho soukromé knihovny s literaturou v Niçart a která se mohla s tímto profesorem setkat předtím, než odešel do důchodu. Dá se předpokládat, že ve své práci může v budoucnu pokračovat, již ale v Toulouse či Montepillier, centrum okcitánského jazyka jako takového.

Jaké jsou dnešní vzdělávací instituce? Je situace příznivá vůči dobám 20.století, či dochází k poklesu mluvčích a zájmu o regionální jazyk? V roce 1995 vydává Hervé Barelli, Docent univerzity Nice, člen akademie Nissarda, a Roger Rocca, Doktor studií okcitánského jazyka, taktéž na univerzitě v Nice, učebnici pro střední školy popisující historii města Nice a přilehlé oblasti. Pro náš sociolingvistický výzkum byl pan Dr. Rocca⁹³ v červnu roku 2022 požádán o malou reflexi, aby nám sdělil svůj názor a pohled na vývoj dialektu Niçart ve školství od roku 1995 do současnosti. Téma se týká výše zmíněné školní učebnice.

9.2.2. Rozhovor

Následující rozhovor se udál 7.6.2022. v redakci Lou Sourgentin, Nice, Francie.

Respondent: Toto je velmi dobrá učebnice.⁹⁴ Je určena primárně pro střední školy. Vám bude určitě stačit, abyste měl znalosti. Ano, na té fotografii [na zadní straně učebnice] jsem skutečně já. Více vlasů, o 30 let mladší.

Dotazující: Tu jsem dostal od pana Jérémyho. Učí na základní škole Les oranges [francouzštinu a dialekt Niçart].

Respondent: Nemyslím si, že je to dobrý nápad. Je to velmi pokročilé studium pro žáky základní školy.

Dotazující: Myslím, že je to pro třídu CM 1 a CM 2, ale nejsem si jistý.

Respondent: Ach ano.

Dotazující: Musím Vám ale říci, že tyto děti mluví v Niçart velmi dobře. Velmi mě to překvapilo.

Respondent: To je zajímavé. V době vydání této učebnice jsem se byl podívat na střední školu, na průběh výuky, a musím konstatovat, že takto to dříve určitě nebylo. Bylo by možné tyto děti nahrát? Je to velká věc, tedy.

⁹³ Dr. Roger Rocca je současný redaktor bilingvního časopisu zvaném Lou Sourgentin. Jedná se o kulturní revu založené roku 1970. Dle slov Dr. Rocci v roce 1995 byl již součástí redakce více než 20 let, a pracoval zde jako pomocný technik. Od roku 2006 se Dr. Roger Rocca podílí na reedičním vydání učebního manuálu Lou Nissart a l'escola, také vydané v edici Lou Sourgentin – petit source fr./ malý zdroj čs. Tento učební manuál vychází, s občasnými změnami, od roku 1970. Jest nákladem tří tisíce kusů, vycházející pětkrát do roka, a lehce dostupný ve většině trafikách po městě Nice.

⁹⁴ ROCCA, roger, a Hervé BARELLI, *Histoire de l'identité niçoise*, Serre editeur – Nice, 1995.

Dotazující: Osobně nerozumím tomu, proč lidé říkají, že je málo mluvčích [dialektu Niçart]. V prostorách bilingvních škol děti umí mluvit dobře jako francouzsky. Je jich velmi mnoho, co si osvojili Niçart – vlastně téměř všichni. A mimo školní budovu vidím na každé zastávce nápisy v Niçart, ty, co se týkají fotbalového utkání. Té předpojatosti [nedostatek mluvčích] nerozumím.

Konec rozhovoru

9.3. Rozhovor s profesorem latinského jazyka a rodilým mluvčím dialektu Niçart, pan prof. Gilles.

Následující rozhovor se udál 9.6.2022. v parku Cimiez, Nice, Francie

Další rozhovor byl veden se současným vysokoškolským profesorem v Nice, s vyučujícím latinského jazyka, narozeným ve městě Nice. Plynně ovládá jazyk Niçart a pořádá ve městě Nice sobotní kurzy výuky dialektu Niçart. Pan profesor byl požádán vyučujícím bilingvní základní školy les oranges aby provedl děti tříd CM 1 a CM 2 archeologickým muzeem v Cimiez (historická čtvrť Města Nice) a popsal vystavené antické exponáty zcela v jazyku Niçart. Velkou spolupráci žádal také od žáků – aby se ptali a odpovídali též v jazyku Niçart.

Vybral jsem téma fotbalového utkání. Tak záměrně, neboť na jaře téhož roku 2022 fotbalové mužstvo Nice bojovalo o semifinále s Paříží a pro třídy základních škol, ať už mající výuku ve francouzském či v dialektu Niçart, se toto utkání stalo velkou kulturní a osobní záležitostí. Město Nice polepilo zastávky tramvají plakáty s motivem fotbalového utkání, ale především s nápisy v dialektu Niçart, jako například:

Voulen la coupa, Nic. / Nous voulons la coupe Fr. / chceme pohár, Čs. či hesly: Issa Nissa! Nic. / Allons Nice! Fr. / Do toho, Nice! Čs.

Dialekt Niçart se dostal velmi rychle do podvědomí široké veřejnosti, navzdory převládajícímu názoru, že není příliš mluvčích ovládajících tento jazyk, či že mluvčí pochází z nejstarší současné generace, a vyskytují se pouze na místech určených pro nedělní trhy.

9.6.2022, Cimiez, Nice, Francie

Dotazující: Co si myslíte o sportu v Nice?

Respondent: Je velmi silné pouto mezi občany Nice, sportem a fotbalem, to především u OGC Nice. Já spíše sleduji výsledky týmu, když vyhrají, ale jinak nemám fotbalovou horečku.

Dotazující: Myslíte si, že by sport měl být v budoucnosti více spojován s jazykem, či se jedná o dvě různé záležitosti – sport je sport, jazyk je jazyk?

Respondent: Je třeba aby občané Nice, pronikli do veškerého veřejného prostoru, pokud chceme, aby se jazyk udržel. Ale je třeba, aby to nebylo pouze v prostoru fotbalu, ne pouze ve sportu, ale celkově ve veřejném prostoru.

Dotazující: Lidé říkají, že je málo mluvčích Niçart, ale během letošního semifinále jsou vidět ve městě plakáty s hesly v Niçart. A to podle mne není náhodou.

Respondent: Je potom poptávka. Poptávka publika rodáků z Nice, kteří tvoří část populace, aby se všichni sešli pospolu, a to kolem jazyka.

Dotazující: Jazyk má tedy ve městě svou motivaci. Je to věcí příležitosti, že? Lidé říkají, že Niçart nemluví, ale jakmile přijde semifinále, všichni plakáty znají.

Respondent: Ano, to s Vámi souhlasím. Je to Naše společná kultura, která se stala příležitostí. Také naše hymna, hymna města je v Niçart – Nissa la bella, - ta se zpívá pokaždé na začátku fotbalového utkání.

Dotazující: Děkuji za rozhovor

Konec rozhovoru

10. Sociolingvistický průzkum

Na základě tří otázek položených veřejnosti formou dotazníku ve Francii, v oblasti města Nice, byly vytvořeny 3 grafy. Na jejich základě můžeme analyzovat výsledky měření současného veřejného mínění a povědomí o dialektu Niçart.

Byly položeny 3 otázky.

1. znáte dialekt Niçart?
2. Víte, kde by se mohli nacházet lidé hovořící dialektem? (Ptáme se lidí, kteří nemají pracovní ani školní vztah s tímto dialektem).
3. Proč je dnes tolik populární spojovat dialekty se sportem? (Pro děti)
4. Proč je dnes tolik populární spojovat dialekty se sportem? (Pro dospělé – učitele)

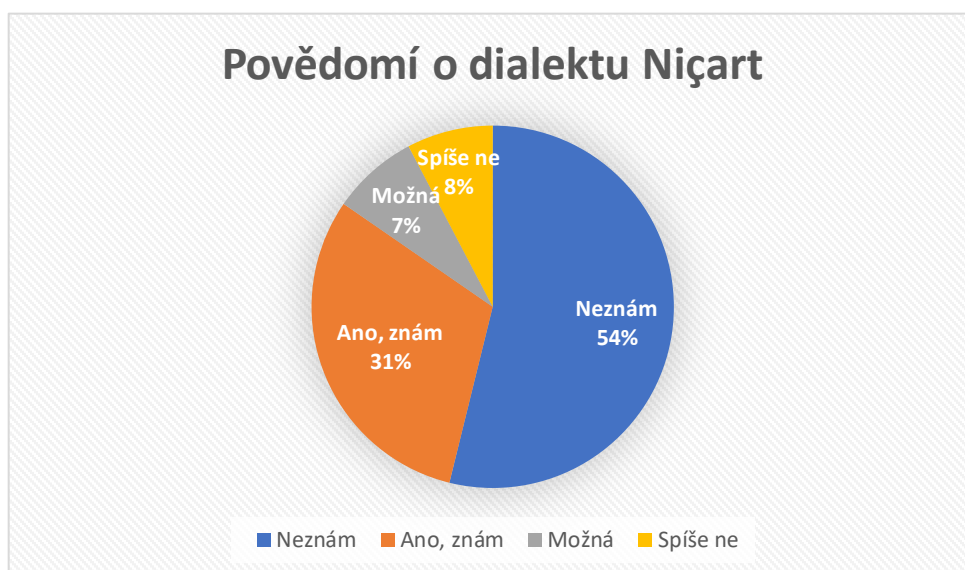
Pro první dvě otázky bylo osobně či elektronickou formou dotázáno **12** náhodně vybraných dospělých lidí (14 až 70 let). Národnost není důležitá pro náš výzkum, pouze lokalita Nice a okolí. Pro třetí otázku týkající se aktuálního fenoménu sportu a dialektu Niçart jsme se ptali **8**

náhodně vybraných dospělých lidí, 6 dětí (6-7 let, třída CP) ze základní bilingvní školy Les Orangers, a také jejich vyučující.

Města, kde probíhal dotazník: Nice, Juan les Pins, Vence. Omezení průzkumu pro první dvě otázky na: Kolemjdoucí, zaměstnání či studium nesouvisející s okcitánským jazykem. Dotazník probíhal od jara 2021 do července 2022.

Výsledky jsou poskytnuty k nahlédnutí na konci této práce.

10.1. Otázka první – znáte dialekt Niçart?

Profese účastníků dotazníku: Student, uklízečka. Majitel kavárny. Kuchař. Důchodce.

Student: 1x Spíše NEZNÁM, 2x NEZNÁM, 1x ANO, Učitel španělštiny: ANO, Majitel kavárny: ANO, Policista: ANO, Důchodce: 1x Spíše NEZNÁM, 1x MOŽNÁ, Veterinářka: NEZNÁM. Uklízečka: NEZNÁM. Kuchař: ANO.

Závěr: Většina respondentů, kteří odpověděli ANO, mají svou práci již spojenou s románským jazykem, či koníček spojený s literaturou (majitel kavárny), nebo se pohybují na akademické půdě. Kuchař v restauraci v Juan les Pins znal Niçart, neboť sleduje fotbalová utkání OGC Nice.

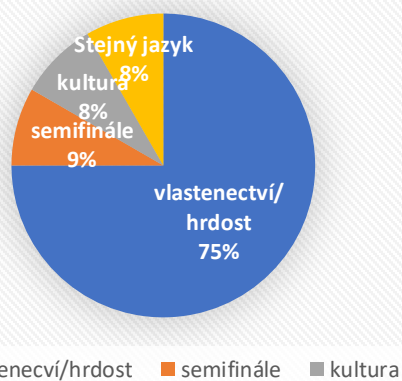
10.2. Otázka druhá – Víte, kde by se mohli nacházet lidé hovořící dialektem? Ptáme se lidí, kteří nemají pracovní ani školní vztah s tímto dialektem.

Kde se hovoří dialektem?

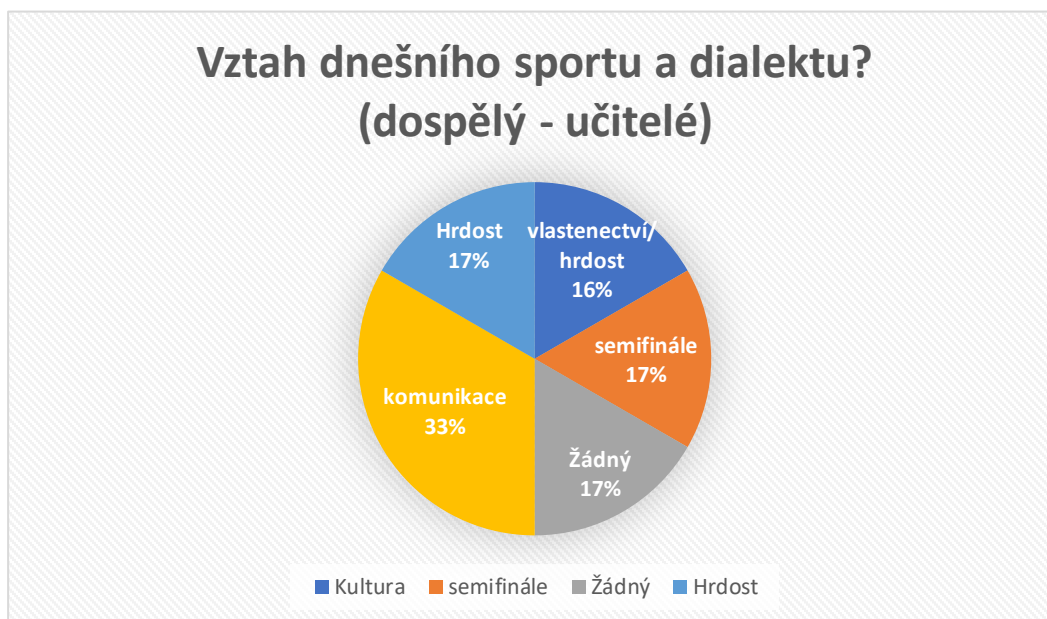

10.2. Otázka třetí – OCG Nice, fotbalový klub Nice se dostává do semifinále (červen 2022). Ve městě na tramvajových zastávkách můžeme vidět plakáty s nápisy v dialektu Niçart. Proč je dnes tolik populární spojovat dialekty se sportem? Na tuto otázku jsme se ptali děti ze základní bilingvní školy les Orangers (třída CP, věk 6–7 let) během praktické stáže autora této práce).

Vztah dnešního sportu a dialektu? (děti)

Děti ze základní bilingvní školy Les Orangers na tuto otázku odpovídali převážně hrdost. Jedno dítě odpovědělo, že se jedná o kulturu (sport jako kultura), a jedno uvedlo, že se může jednat o jeden stejný jazyk, který tvoří pouto.

Závěr: Analýza prokázala, očima dětí i dospělých (učitelů), že dialekt Niçart má potenciál přetrvat ve společnosti díky vztahu fotbalu a hrdosti ke kulturní identitě Nice. Jeden respondent souhlasil s názorem, že sport může také fungovat jako nástroj komunikace.

Resumé

Náš výzkum se bude zabývat okcitánským jazykem a jeho dialektem Niçart. První část se věnuje teoretické části jako terminologii, klasifikaci západních románských jazyků a popsání charakteristik dialektu Niçart. Ukážeme si také současné grafické normy a variace okcitánského jazyka.

V druhé praktické části se budeme věnovat regionální politice. Ukážeme si jakou proměnou prošla legislativa umožňující výuku regionálních jazyků. Je v současnosti regresivní, či progresivní? Dále si popíšeme asociace věnující se dialektu Niçart, ale také především federaci, která tyto asociace na území tzv. historického území hrabství Nice sdružuje. Dále se podíváme do odvětví školství, metod výuky cizích jazyků, uvedeme rozhovor s ředitelem již zmíněné federace asociací a zakončíme práci malým sociolingvistickým průzkumem na téma dialekt Niçart.

Cílem práce je popsat dialekt Niçart v jeho nejdůležitějších charakteristických vlastnostech pomocí jazykové typologie a dalších lingvistických postupů, ale také poukázat na to, jak se dnes ve 21. století tento dialekt šíří a zmapovat nakolik je v povědomí veřejnosti jeho existence.

Závěr

Dialekt Niçart je velmi originálním a zajímavým jazykem, čehož si jsou obyvatelé Nice a okolí vědomi. Nejdůležitější je pro Nice rok 1380, neboť od té chvíle je změněna jejich kulturní i politická příslušnost. Jsou blíže k Itálii a Francii, se svou politikou francouzštiny jako národního jazyka, se stává nepřítelem. Navzdory tomu, že je dnes boj Nice s Francií již passé, převládá stále duch blízké Italie, který je patrný i z výslovnosti (menší nazalita), z gastronomie a větší expresivity a uvolněnosti při konverzaci.

Ulice v centru města Nice jsou dvojjazyčné. V Niçart a ve francouzštině. To ale není vše. Tyto bilingvní značení ulice dokonce označují dvě rozdílné historické události. Například náměstí Garibaldi se v Niçart nazývá Vitoure, neboť tak zní jméno zakladatele náměstí na konci 18. století. V Niçart jsou i názvy některých tramvajových linek.

Existuje mnoho asociací, které plní úlohu náboru studentů a snaží se motivovat studenty k okcitánskému jazyku. Přesto je konstatováno, že maturita se zaměřením na regionální jazyk není dostatečně motivující, a proto od ní mnoho studentů opouští. Dle průzkumu APLR⁹⁵ se přihlášení studentů pohybuje okolo 1395. Mluvčích Niçart jest dle vyjádření ředitele Nissa Pantai 13 až 14 000. Jedná se ale o profesionální výzkumníky, učitele, či tzv. starousedlíky. Z toho vyplývá, že navzdory snahám asociací a bilingvních škol o atraktivitu a důležitost historie jazyka, zůstává Niçart lingvistickým fenoménem, který stojí na pomezí okcitánského italského a trochu i francouzského jazyka, stále v rukou a zájmu odborníků více nežli veřejnosti.

Také rodiče, jejichž děti byly přihlášeny do bilingvní výuky - francouzština a Niçart, odpověděli, že své děti dali do této výuky proto, že je Niçart pouze zájmová záležitost, která by mohla dětem skrze výuku v cizích jazycích (Niçart a angličtina) pomoci rozvést intelekt. Jinak k dialektu žádný vztah nemají. To pouze vyučující.

BIBLIOGRAFIE

Dialektologie

⁹⁵ Association des Professeurs de Langues Régionales (pour Var et Alpes-Maritimes).

1. Politique linguistique de la France envers les langues régionales [online]. [cit. 2022-05-07]. Dostupné z: Politique linguistique de la France envers les langues régionales entre les XVIIIe et XXIe siècles | Digitální repozitář UK (cuni.cz)

Okciténský jazyk

2. NOUVEL, Alain, *L'Occitan sans peine*, Assimil, 1975 ISBN: 9782700500653
3. BEC, Pierre *La langue occitane*, Presses universitaires de France, 1963. ISBN 9782130396390
4. ALIBERT Louis, *Gramatica occitana*, Centre d'études occitans, Montpellier 1976
5. Okciténský jazyk [online]. [cit. 2022-26-07]. Dostupné z: Okciténsčina – Wikipédie (wikipedia.org)
6. Atlas sonore des langues régionales de France [online]. [cit. 2022-26-07]. Dostupné z: Atlas sonore des langues régionales de France (limsi.fr)
7. Okciténská výslovnost [online]. [cit. 2022-26-07]. Dostupné z: https://fr.wikipedia.org/wiki/Prononciation_de_l%27occitan
8. Trubadúr [online]. [cit. 2022-26-07]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Trubad%C3%BAr>
9. Vilém IX. Akvitánský [online]. [cit. 2022-26-07]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Vil%C3%A9m_IX._Akvit%C3%A1nsk%C3%BD

Dialekt Niçart

10. HEEMS, Gili Van, *gramatica nissarda*, (2021 Ed.). APLR, Académie de Nice s.18 a 19
11. ROCCA, roger, a Hervé BARELLI, *Histoire de l'identité niçoise*, Serre editeur – Nice, 1995.
12. Dialekt Niçart [online]. [cit. 2022-26-07]. Dostupné z: Niçois — Wikipédia (wikipedia.org)
13. Použití konsonantu Y v dialektu Niçart [online]. [cit. 2022-26-07]. Dostupné z: <http://toscanoreinat.chez-alice.fr/dicoy.pdf>
14. Jules Ronjat, studie o okciténském jazyce [online]. [cit. 2022-26-07]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/335599169_Jules_Ronjat_La_syntaxe_et_la_langue_occitane?fbclid=IwAR0oP89bXVwRvFEYnJpR94MhHVspabglGMAawQGLAv0e_OCAUNBbkY11SI

15. Richard Faure a Michèle Olivierio – topikalizace okcitánských dialektů/Pořadí větných členů [online]. [cit. 2022-26-07]. Dostupné z: <https://hal.archives-ouvertes.fr/hal-01362782/document>
16. Raimon Féraut, troubadour nissart (XIIIe-XIVe siècles), par André Compan [online]. [cit. 2022-26-07]. Dostupné z: [untitled \(departement06.fr\)](http://untitled.departement06.fr)
17. Studie o díle Raimona Férauta [online]. [cit. 2022-26-07]. Dostupné z: La vida de Sant Honorat (la vie de Saint Honorat), légende en vers provençaux du XIIIe siècle / par Raymond Féraud; analyse et morceaux choisis, avec la traduction textuelle des dits morceaux, la biographie du vieux poète, et une notice historique sur Saint Honorat et sur les îles de Lérins, par A.-L. Sardou, | Gallica (bnf.fr)
18. La vida de Saint Honorat. [online]. [cit. 2022-09-06]. Dostupné z: <https://archive.org/details/LaVidaDeSantHonorat1874/page/n5/mode/2up?view=theater>

Asociace a spolky

19. Lou Sourgentin [online]. [cit. 2022-15-07]. Dostupné z https://fr.wikipedia.org/wiki/Lou_Sourgentin.
20. Historie federace asociací hrabství Nice [online]. [cit. 2022-15-07]. Dostupné z: <https://www.nicerendezvous.com/federation-des-associations-du-comte-de-nice.html>.

Obecná lingvistika

21. LACKOVÁ, Ludmila a Samuel BIDAUD. *Stručný průvodce jazyky Evropy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2021. ISBN 978-80-244-5809-0. s. 23
22. MOESCHLER, Jacques a Antoine AUCHLIN, *Introduction á la linguistique contemporaine*, Armand Colin, 2009. s. 30.
23. BIDAUD, Samuel, *Manuel de linguistique française et de linguistique générale* (2021 Ed.). ISBN 978-80-244-5799-4
24. GREENBERG, J. (1974). *Language Typology: A Historical and Analytic Overview*. The Hague, Paris: Mouton. s.55
25. BLOOMFIELD, Leonard, *Language History: From Language* (1933 Ed.). ISBN 9780030558405
26. DOHALSKÁ, Marie a Olga SCHULZOVÁ. *Fonetika francouzštiny*. Čtvrté vydání. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015. ISBN 978-80-246-3149-3. s 17

Regionální politika

27. Loi Deixonne 1951 [online]. [cit. 2022-26-07]. Dostupné z: Loi Deixonne — Wikipédia (wikipedia.org)
28. Sbírka francouzského zákoníku z roku 1994 [online]. [cit. 2022-26-07]. Dostupné z: Loi n° 94-665 du 4 août 1994 relative à l'emploi de la langue française - Légifrance (legifrance.gouv.fr)
29. Výuka moderních cizích a regionálních jazyků [online]. [cit. 2022-26-07]. Dostupné z: France:Loi n° 2013-595 du 8 juillet 2013 (ulaval.ca)
30. Zákon o regionálních jazycích z roku 2020 [online]. [cit. 2022-26-07]. Dostupné z: Nice: le nissart est à nouveau tendance dans les écoles et au-delà (francetvinfo.fr)
31. Historie federace asociací hrabství Nice [online]. [cit. 2022-15-07]. Dostupné z: <https://www.nicerendezvous.com/federation-des-associations-du-comte-de-nice.html>

Metoda výuky regionálních jazyků

32. Francouzský vzdělávací systém [online]. [cit. 2022-26-07]. Dostupné z: Cycles de l'enseignement primaire français — Wikipédia (wikipedia.org)
33. Náborový systém pro děti v předškolním věku [online]. [cit. 2022-26-07]. Dostupné z: Inscription à la classe français-nissart (nice.fr)
34. Výuka moderních cizích a regionálních jazyků [online]. [cit. 2022-26-07]. Dostupné z: France:Loi n° 2013-595 du 8 juillet 2013 (ulaval.ca)
35. Terminologie, bilingvní výuka [online]. [cit. 2022-26-07]. Dostupné z: Inscription à la classe français-nissart (nice.fr)
36. Jazyková imerze [online]. [cit. 2022-26-07]. Dostupné z: Co je jazyková imerze? (netinbag.com)
37. Jazyková metoda CLIL v Česku [online]. [cit. 2022-26-07]. Dostupné z: Content and Language Integrated Learning v ČR, MŠMT ČR (msmt.cz)

Sociolingvistika

38. La métalangue et la combinaison linguistique [online]. [cit. 2022-26-07]. Dostupné z: Périodisation sociolinguistique de la lexicographie dialectale niçoise (openedition.org).
39. LABOV, william. sociolinguistique. paris: minuit, 1976, ISBN 2-7073-0120-5.

Slovníky

40. Akademický slovník současné češtiny - A. [online]. [cit. 2022-22-07]. Dostupné z: Heslo | Akademický slovník současné češtiny (slovníkcestiny.cz)
41. Slovník spisovného jazyka českého, akademický slovník – B. [online]. [cit. 2022-22-07]. Dostupné z: Slovník spisovného jazyka českého (cas.cz)
42. Slovník francouzského jazyka [online]. [cit. 2022-22-07]. Dostupné z: dialecte - Définitions, synonymes, conjugaison, exemples | Dico en ligne Le Robert
43. Latinský slovník pro historiky [online]. [cit. 2022-26-07]. Dostupné z: <http://psalvet.sweb.cz/slovník.html>

Francouzský jazyk

44. *Francouzská gramatika v kostce*. Voznice: Leda, 2009. ISBN 978-80-7335-222-6.
45. Francouzská gramatika, číslo jednotné/množné, [online]. [cit. 2022-26-06]. Dostupné z: French grammar – Wikipedia
46. Starofrancouzština [online]. [cit. 2022-26-07]. Dostupné z: Starofrancouzština – Wikipedie (wikipedia.org)

Radio Nissa Pantai

47. <https://www.radioking.com/radio/radio-nissa-pantai>

POUŽITÉ OBRÁZKY

- A) Legenda přítomnosti podmětu v evropských jazycích. Odkaz: https://www.researchgate.net/publication/335599169_Jules_Ronjat_La_syntaxe_et_la_langue_occitane?fbclid=IwAR0oP89bXVwRvFEYnJpR94MhHVspabglGMAawQGLAv0e_OCAUNBbkY11SI
- B) Mapa variant východní okcitanštiny. Odkaz: internetový zdroj google.com.
- C) Mapa rozdílu slova slunce v dep. Alpes-Maritimes a Provence. Odkaz: Atlas sonore des langues régionales de France (limsi.fr)

- D) Školní náborový systém pro děti v předškolním věku pro bilingvní výuku. Odkaz: <https://www.nice.fr/fr/actualites/inscription-a-la-classe-francais-nissart/mairie?type=articles>
- E) Bilingvní škola Calandreta

SOCIOLINGVISTICKÁ ANALÝZA

Dotazníku k otázce znalosti dialektu a místa, kde se dialekty může hovořit.

12 odpovědí z dotazníku.

Místo průzkumu: Francie. Města: Nice, Juan les Pins, Vence.

Počet dotazovaných: 12

Omezení průzkumu na: Kolemjdoucí, zaměstnání či studium nesouvisející s okcitánským jazykem.

Věk dotazovaných: Všechny věkové kategorie A) 6–7 let B) 14 let C) 20-42 let D) 70 +

Odpovědí:

1. **Respondent:** Žena. 14 let. **Student.** Město analýzy: Nice.

Otázka první: Znáte dialekt Niçart?

Odpověděl: Spíše ne.

Otázka druhá: Víte, kde by se mohli nacházet lidé hovořící dialektem?

Odpověděl: Na náměstí

2. **Respondent:** Muž. 20. let. **Student** historie na vysoké škole. Město analýzy: Nice

Otázka první: Znáte dialekt Niçart?

Odpověděl: Vůbec Ne. (Ani žádné jiné regionální jazyky)

3. **Respondent:** Muž. 20. let. **Student** historie na vysoké škole. Město analýzy: Nice

Otázka první: Znáte dialekt Niçart?

Odpověděl: Vůbec Ne. (Ani žádné jiné regionální jazyky)

Otázka druhá: Víte, kde by se mohli nacházet lidé hovořící dialektem?

Odpověď: Nevím.

4. **Respondent:** Muž. 24 let. **Učitel španělského jazyka.** Bývalý student filozofické fakulty v Nice. Město analýzy: Nice

Otázka první: Znáte dialekt Niçart?

Odpověď: Ano.

Otázka druhá: Víte, kde by se mohli nacházet lidé hovořící dialektem?

Odpověď: Nevím.

Otázky navíc: Znáte nějaké jiné dialekty?

Odpověď: Furlanština a Baskičtina.

Otázka navíc: Myslíte si, že má Nice dialekt (a také dialekty obecně) budoucnost? Zdůvodněte svou odpověď:

Odpověď: Všechny jazyky mě zajímají, ale chápu, že není možné se naučit všechno. Mým cílem je naučit se dialektické jazyky Argentiny před Nice. Jediným mým kontaktem s Niçois je moje kopie v Niçois z Malého prince. Je dobře, že školy učí niçois, aby se jazyk neztratil. Totéž pro fotbal.

5. **Respondent:** Žena. 22. let. **Student** Město analýzy: Nice

Otázka první: Znáte dialekt Niçart?

Odpověď: Ano

Otázka druhá: Víte, kde by se mohli nacházet lidé hovořící dialektem?

Odpověď: Nevím.

6. **Respondent:** Pokojová uklízečka na hotelu. Žena. 26 let. **Uklízečka.** Město analýzy: Juan Les Pins

Otázka první: Znáte dialekt Niçart?

Odpověď: Ne.

Otázka druhá: Víte, kde by se mohli nacházet lidé hovořící dialektem?

Odpověď: Nevím.

Otázky navíc: Znáte nějaké jiné dialekty?

Odpověď: Ano, Ilokánština a Cebuánština (filipínské jazyky).

Otázka navíc: Myslíte si, že má Nice dialekt (a také dialekty obecně) budoucnost? Zdůvodněte svou odpověď:

Odpověď: Možná. Opravdu neslyším, že by lidé používali tento dialekt. Nikdy jsem o něm neslyšela, dokud jsem se neseznámila s vámi (s autorem práce). Možná kdyby toho přidali více ve školách pro děti/ studenty, bylo by to lepší.

7. **Respondent:** zaměstnanec restaurace. Muž. 32 let. **Kuchař.** Město analýzy: Juan Les Pins

Otázka první: Znáte dialekt Niçart?

Odpověď: Ano.

Otázka druhá: Víte, kde by se mohli nacházet lidé hovořící dialektem?

Odpověď: Náměstí

8. **Respondent:** Muž. 35 let. **Majitel kavárny a provensálský spisovatel.** Město analýzy: Vence

Otázka první: Znáte dialekt Niçart?

Odpověď: Ano.

Otázka druhá: Víte, kde by se mohli nacházet lidé hovořící dialektem?

Odpověď: Náměstí a Tržiště (velká jistota). Zná také mluvčí variet okcitánského jazyka mezi svými přáteli a sousedy. Amatérsky se věnuje psaní poezie a knih.

9. **Respondent:** Kolemjdoucí. Muž. 42 let. **Policista.** Město analýzy: Nice

Otázka první: Znáte dialekt Niçart?

Odpověď: Ano.

Otázka druhá: Víte, kde by se mohli nacházet lidé hovořící dialektem?

Odpověď: Nevím.

10. **Respondent:** Kolemjdoucí. Muž. 70 + let. **Důchodce**, bývalý stánkař. Město analýzy: Juan les Pins

Otázka první: Znáte dialekt Niçart?

Odpověď: Nevím.

Otázka druhá: Víte, kde by se mohli nacházet lidé hovořící dialektem?

Odpověď: Na tržišti

11. **Respondent:** Kolemjdoucí. Žena. 70 + let. **Důchodce**. Město analýzy: Nice

Otázka první: Znáte dialekt Niçart?

Odpověď: Spíše ne.

Otázka druhá: Víte, kde by se mohli nacházet lidé hovořící dialektem?

Odpověď: Na náměstí

12. **Respondent:** Žena 32. let. Veterinář. Město analýzy: Vence

Otázka první: Znáte dialekt Niçart?

Odpověď: Ne.

Otázka druhá: Víte, kde by se mohli nacházet lidé hovořící dialektem?

Odpověď: Nevím.

Dotazníku ke vztahu sportu a jazyku (děti bilingvní ZŠ Les Orangers, třída CP).
příklad 3 odpovědí z dotazníku.

Místo průzkumu: Francie. Města: Nice,

Počet dotazovaných: 12

Omezení průzkumu na: děti

Věk dotazovaných: A) 6–7 let

1. **Respondent:** Kluk. 7 let. **Školák** základní bilingvní školy. Bydlí v Nice. Město analýzy: Nice

I. Otázka – proč je dnes tolik populární spojovat dialekty se sportem? (Pro děti)

Odpověď: Oddanost.

II. Otázka navíc: Myslíš, že fotbalový hráči OGC Nice umí mluvit v Niçart?

Odpověď: Ano

III. Otázka navíc: Kdybys stál před družstvem OGC Nice, zkusil bys k nim mluvit v Niçart?

Odpověď: Ano. Zkusil bych zpívat Marseillaise (národní hymnu), ale neznám jí příliš.

IV. Otázka navíc: Radši bys, aby sport a jazyk byly dvě rozlišné věci, nebo dohromady?

Odpověď: Dohromady.

V. Proč se chceš učit Niçart?

Odpověď: Protože je dobrý. Je to fajn ho poslouchat.

2. **Respondent:** Kluk. 6 let. **Školák** základní bilingvní školy. Bydlí v Nice. Město analýzy: Nice

I. Otázka – proč je dnes tolik populární spojovat dialekty se sportem? (Pro děti)

Odpověď: Oddanost. Také důvodem je i semifinále. Proč? Protože se dostali až do Paříže.

II. Otázka navíc: Myslíš, že fotbalový hráči OGC Nice umí mluvit v Niçart?

Odpověď: Ano.

III. Otázka navíc: Kdybys stál před družstvem OGC Nice, zkusil bys k nim mluvit v Niçart?

Odpověď: Ano. Mluvili bychom o strategii fotbalu.

IV. Otázka navíc: Radši bys, aby sport a jazyk byly dvě rozlišné věci, nebo dohromady?

Odpověď: Dohromady

V. Proč se chceš učit Niçart?

Odpověď: Mám chuť mluvit Niçart a taky francouzsky. (Proč? Pro pobavení?) Spíše ano. (A co kdybys bral Niçart vážněji?) Nevím.

3. **Respondent:** Dívka. 6 let. **Školák** základní bilingvní školy. Bydlí v Nice. Město analýzy: Nice

I. Otázka – proč je dnes tolik populární spojovat dialekty se sportem? (Pro děti)

Odpověď: Oddanost.

II. Otázka navíc: Myslíš, že fotbalový hráči OGC Nice umí mluvit v Niçart?

Odpověď: Ano.

III. Otázka navíc: Kdybys stál před družstvem OGC Nice, zkusil bys k nim mluvit v Niçart?

Odpověď: Ano. Řekla bych, doufám, že vyhražete.

IV. Otázka navíc: Radši bys, aby sport a jazyk byly dvě rozlišné věci, nebo dohromady?

Odpověď: Dohromady. Ráda bych mluvila Niçart a k tomu také sportovala ve stejné chvíli.

V. Proč se chceš učit Niçart?

Odpověď: Protože má rodina také mluví Niçart. Také moje teta a strýc, kteří také pocházejí z Nice

Dotazníku ke vztahu sportu a jazyku (dospělý – učitelé).

4 odpovědí z dotazníku.

1. Respondent: Žena. 32 let. Učitelka ZŠ.

Otázka: Jaký je podle vás vztah fenoménu sportu a jazyka?

Odpověděla: Hrdost, a také, že jsme se dostali až do semifinále.

2. Respondent: Muž. 68 let. Učitel dialektu Niçart.a pokladník federace A.H.N.

Otázka: Jaký je podle vás vztah fenoménu sportu a jazyka?

Odpověděla: Sport může být skutečně komunikačním prostředkem dnešní mladé generace. Má k tomu potenciál.

3. Respondent: Žena. 35 let. Učitel dialektu Niçart.

Otázka: Jaký je podle vás vztah fenoménu sportu a jazyk

Odpověď: Hrdost, vztah konkrétně mezi sportem a jazykem není žádný.

4. Respondent: Žena. 42 let. Učitel dialektu Niçart.

Otázka: Jaký je podle vás vztah fenoménu sportu a jazyk

Odpověď: Společná kulturní identita, i když nejsem sám příliš velký fanoušek. Ale také nástroj ke komunikaci.